

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ

МАТЕРІАЛИ
XXV МІЖНАРОДНОГО МОЛОДІЖНОГО ФОРУМУ
РАДІОЕЛЕКТРОНІКА
ТА МОЛОДЬ
У ХХІ СТОЛІТТІ

Том 11

Харків 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ

МАТЕРІАЛИ 25-ГО МІЖНАРОДНОГО
МОЛОДІЖНОГО ФОРУМУ

**«РАДІОЕЛЕКТРОНІКА ТА МОЛОДЬ
У ХХІ СТОЛІТТІ»**

20–22 квітня 2021 р.

Том 11

**КОНФЕРЕНЦІЯ
«УКРАЇНА В ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОМУ
ТА МОВНОМУ ПРОСТОРІ»**

2021

УДК 930.85(477)+811.161.2(06)

25-й Міжнародний молодіжний форум «Радіоелектроніка та молодь у XXI столітті». Зб. матеріалів форуму. Т. 11. – Харків : ХНУРЕ, 2021. – 80 с.

До збірника внесені матеріали 25-го Міжнародного молодіжного форуму «Радіоелектроніка та молодь у XXI столітті».

Видання підготовлено кафедрой українознавства Харківського національного університету радіоелектроніки

61166, Україна, Харків, просп. Науки, 14
тел./факс: (057) 7021397

E-mail: d_us@nure.ua

© Харківський
національний університет
радіоелектроніки (ХНУРЕ), 2021

КОНФЕРЕНЦІЯ 11

«УКРАЇНА В ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОМУ ТА МОВНОМУ ПРОСТОРІ»

Голова – зав. кафедри Циганенко В. Л.
Відп. секретар – ст. викл. Сергієва А. В.

Програмний комітет конференції

Циганенко В. Л. доцент, завідувач кафедри українознавства ХНУРЕ.

Явтушенко В. М. завідувач підготовчого відділення для іноземних громадян, доцент кафедри українознавства ХНУРЕ.

Сергієва А. В. старший викладач кафедри українознавства ХНУРЕ.

Учасники конференції

- ❖ Василівська ЗОШ І–ІІІ ст. Чутівської районної ради Полтавської області
- ❖ ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»
- ❖ Харківський національний автомобільно-дорожній університет
- ❖ Харківський національний університет внутрішніх справ
- ❖ Харківський національний університет радіоелектроніки

План роботи конференції

20 квітня 2021 р.

- 9.00–9.30 – реєстрація учасників;
9.30–11.00 – відкриття конференції, пленарне засідання
(ХНУРЕ, корпус I, ауд. 600i);
13.00–17.00 – робота секції.

Регламент виступів – до 7 хвилин.
Робочі мови конференції – українська, російська.

21 квітня 2021 р.

- 9.00–9.30 – реєстрація учасників;
9.30–11.00 – робота секцій (ХНУРЕ, корпус I, ауд. 605i).

Регламент виступів – до 7 хвилин.
Робочі мови конференції – українська, російська.

АДРЕСА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ КОНФЕРЕНЦІЇ:
61166, Харків, пр. Науки, 14, ХНУРЕ, кафедра українознавства,
корпус “Г”, 6 поверх, кім. 602. тел.: 702-14-98 E-mail:d_us@ ukr.net

Секція 1

УКРАЇНСЬКА МОВА ВІД ДАВНИНИ ДО СУЧАСНОСТІ

Керівник – ст. викладач Гарбар М. А.

Секретар – ст. викладач Сергієва А. В.

Засідання 1

20 квітня 2020 р.

13.00

ауд. 600i

1. МЕДІАТЕКСТ. ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО **Анісімова Д. М.** Науковий керівник – ст. викл. Сергієва А. В. Харківський національний університет радіоелектроніки.

2. ВИКОРИСТАННЯ ПАРОНІМІВ, СИНОНІМІВ У НАУКОВИХ ТЕКСТАХ **Косенко А. С.** Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Циганенко В. Л. Харківський національний університет радіоелектроніки.

3. МЕМУАРИ ЯК ДЖЕРЕЛО ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ ТА РОДОВОДІВ МЕШКАНЦІВ (на прикладі м. Горлівка Донецької обл.) **Савенко С. О.** Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Циганенко В. Л. Харківський національний університет радіоелектроніки.

4. ДЕРЖАВА І КУЛЬТУРА: ВИБІР ПРИОРІТЕТІВ, ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ В ГУМАНІТАРНІЙ СФЕРІ **Скиданенко Я. С.** Науковий керівник – ст. викладач Сергієва А. В. Харківський національний університет радіоелектроніки.

5. БЛОГІНГ ЯК ВИД КОМУНІКАЦІЇ **Третяк А. В.** Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Гарбар М. А. Харківський національний університет радіоелектроніки.

6. ІСТОРІЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ДІЛОВОДСТВА **Чубаров Є. Е.** Науковий керівник – ст. викл. Очкурова Н. О. Харківський національний університет радіоелектроніки.

Секція 2

ІСТОРИЧНІ, РЕГІОНАЛЬНІ, ГЕОПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ КУЛЬТУРИ

Керівник – доц. Коваленко Е. А.

Секретар – методист в. к. Очкурова Н. О.

Засідання 1

20 квітня 2020 р.

14.55

ауд. 605i

1. ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ І ЙОГО РОЛЬ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ **Андрущенко Н. М.** Науковий керівник – ст. викл. Сергієва А. В. Харківський національний університет радіоелектроніки

2. ЧУТІВЩИНА НА ІСТОРИЧНИХ ПЕРЕХРЕСТЯХ **Артеменко Р. І.** Василівська ЗОШ І–ІІІ ст. Чутівської районної ради Полтавської області

3. ДИТЯЧІ РОКИ ГЕРОЯ НЕБЕСНОЇ СОТНІ ЄВГЕНА КОТЛЯРА
Бадєєва Л. І., Коба Ю. Ю. Харківський національний університет радіоелектроніки

4. ОСОБЛИВОСТІ ІМПРЕСІОНІЗМУ НА ПРИКЛАДАХ ТВОРІВ БЕРТИ МОРИЗО
Бухарова Л. Д. Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Коваленко Е. А. Харківський національний університет радіоелектроніки

5. ПАВЛО ЧУБИНСЬКИЙ – ПРОВІДНИК НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ
Вознюк О. І., Овсянніков В. В. Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. кафедри українознавства Олешко Н. П. Харківський національний автомобільно-дорожній університет

6. РОДИННЕ ДЕРЕВО КОСАЧІВ-ДРАГОМАНОВИХ: ДОЛІ НА ТЛІ ЕПОХИ
Горська Д. М. Науковий керівник – канд. філол. наук, доц., завкафедри Циганенко В. Л. Харківський національний університет радіоелектроніки

7. ЗАЦІКАВЛЕНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ПОЛІТИЧНИМ ЖИТТЯМ СУСПІЛЬСТВА
Гребенюк А. А. Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В. Харківський національний університет внутрішніх справ України

8. ПОЛІТИЧНІ ПОГЛЯДИ ДМИТРА ДОНЦОВА
Долженко Є. О. Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В. Харківський національний університет внутрішніх справ України

9. МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ ТА ЙОГО ПОЛІТИЧНІ ПОГЛЯДИ
Їжаченко Н. В. Науковий керівник – к.і.н, доц. Заборовський В. В. Харківський національний університет внутрішніх справ України

10. НАЦІОНАЛЬНІ ІДЕЇ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
Кальченко Ю. Р. Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В. Харківський національний університет внутрішніх справ України

11. КИРИЛО-МЕФОДІЇВСЬКЕ БРАТСТВО
Каракуця В. С. Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В. Харківський національний університет внутрішніх справ України

12. ЗАСТОСУВАННЯ ГЕЛОТОТЕРАПІЇ ПРИ НАДАННІ ДОПОМОГИ ТЯЖКОХВОРИМ ПАЦІЄНТАМ ЛІКАРЯМИ-ВОЛОНТЕРАМИ ТА СТУДЕНТАМИ ДНІПРА
Сеннуні М. М., Кузнецова Н. В. Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викл. Кузнецова Н. В. ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

13. КУЛЬТУРА ЯК СКЛАДОВА СУСПІЛЬНОГО ТА ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ
Малахова А. А. Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Гарбар М. А. Харківський національний університет радіоелектроніки

1. ВИДАТНІ МИТЦІ СЛОБОЖАНЩИНИ: СЛАТІН І. І. **Мякшин А. С.** Науковий керівник – ст. викл. Сергієва А. В. Харківський національний університет радіоелектроніки
2. ПОЛІТИЧНІ ПОГЛЯДИ КНЯГИНИ ОЛИГИ **Охрименко А. Д.** Науковий керівник – к.і.н, доц. Заборовський В. В. Харківський національний університет внутрішніх справ України
3. ОСНОВОПОЛОЖНІ ПОЛІТИЧНІ ІДЕЇ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО **Павлов М. В.** Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В. Харківський національний університет внутрішніх справ України
4. ЕВОЛЮЦІЯ СУСПІЛЬНОГО СПРИЙНЯТТЯ СТРИТ-АРТІВ ЯК ОБ'ЄКТІВ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ **Пічієнко М. Г.** Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Коваленко Е. А. Харківський національний університет радіоелектроніки
5. МАТЕРІАЛЬНА ТА ДУХОВНА КУЛЬТУРА ЯК БАГАТОГРАННЕ І ЦІЛІСНЕ ЯВИЩЕ **Семиволос В. А., Коваль С. С.** Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. кафедри українознавства Олешко Н. П. Харківський національний автомобільно-дорожній університет
6. МАСОНСЬКИЙ РУХ В УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ **Середа О. С.** Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В. Харківський національний університет внутрішніх справ України
7. ПОЛІТИЧНІ ПОГЛЯДИ І.ФРАНКА **Уваренко В. А.** Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В. Харківський національний університет внутрішніх справ України
8. ВНЕСОК ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА У РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ **Ходєєв Н. П.** Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В. Харківський національний університет внутрішніх справ України
9. ВАСИЛЬ ВИШИВАНИЙ – ВІЙСЬКОВИЙ, ПОЛІТИК, ПОЕТ **Чернуха Л. В.** Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В. Харківський національний університет внутрішніх справ України
10. УКРАЇНСЬКІ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ ВІДНОСИНИ У РІЗНІ ІСТОРИЧНІ ПЕРІОДИ **Шмалій А. М.** Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В. Харківський національний університет внутрішніх справ України
11. УКРАЇНСЬКА ПИСАНКА ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ **Шпеньович А. В, Шпеньович В. В.** Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. кафедри українознавства Олешко Н. П. Харківський національний автомобільно-дорожній університет

УДК 811.161.2

Секція 1
УКРАЇНСЬКА МОВА
ВІД ДАВНИНИ ДО СУЧАСНОСТІ

МЕДІАТЕКСТ. ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ

Анісімова Д. М.

Науковий керівник – ст. викл. Сергієва А. В.

Харківський національний університет радіоелектроніки

(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)

E-mail: vsevolod.krasnikov@nure.ua

The article is devoted to a comprehensive approach to defining and studying the features of media text. The peculiarities of media text in the context of diversity of scientific approaches are analyzed, the typology of texts in mass media is investigated.

Медіатекст – це усний чи писемний твір масово-інформаційної діяльності та масової комунікації.

Відображення в тексті події передбачає наявність у ньому «за тексту». Те, що за кадром – фрагменту події, що описується в тексті. «Затекст» присутній тут неявно. Одним із комунікативних завдань медіа тексту – описати «за текст» так, як його бачить журналіст.

Сутність медіатексту як продукту масової інформаційної діяльності та масової комунікації полягає у вираженні конкретної інформації з метою впливу на громадську думку та переконання. Мовна особистість журналіста, його когнітивна здатність, світосприйняття та інтелектуальний рівень створюють основу медіатексту. Коли в тексті відображається подія, це передбачає наявність «за тексту» (того, що за кадром) – фрагменту події, що описується в тексті. Журналіст, у свою чергу, описує «за текст» так, як вважає за потрібне. Завдяки асоціативності одиниць тексту, адресат може зрозуміти приховану інформацію, яка називається підтекстом. Основними характеристиками медіатексту є логічна закінченість висловлювань, прагматична установка та комунікативний намір [1].

Під медіатекстом розуміємо тексти газетно-журнального, інтернетного, радіо- та телевізійного контенту, тобто тематично, формально-граматично й структурно зв'язні транслятори інформації, знання, ціннісно-сміслових орієнтирів спільноти у ЗМІ [2].

Чим же тоді вирізняються медіатексти від тексту? Ці відмінності відбивають кілька моментів: 1) медіатекст, на відміну від художнього тексту, фіксує реальні події у мінливому соціокультурному просторі, доповнюючи їх додатковою інформацією, якою вже може володіти читач з інших ЗМІ; 2) медіатекст, на відміну від інших типів друкованих текстів, може супроводжувати аудіальна, візуальна інформація; 3) кожен медіатекст у межах конкретного газетно-журнального контенту може бути зв'язаний з медіатекстами інших жанрово-стильових різновидів тематично і за змістом (на основі спільного медіатопіку; це прояви гіпертекстуальності); 4) у зв'язку з ознаками, наведеними у пп. 2 та 3, медіатекст постає як колективний продукт; 5) медіатексти спрямовані на інтерактивність, тобто на пошук відгуку в адресантів; 6) медіатекст може маркуватися, тобто мати графічну рамку, розбиватися на колонки, частини, мікромодулі, розташовуватися на кольоровому тлі (підкладці), супроводжуватися візуальними кінемами, прецедентизмами, лідами, гаслами тощо. Зберігаючи від

класичного тексту всі особливості вербального оформлення, медіатекст значно модифікується в медійному контенті. Концепція медіатексту, як об'ємного, багаторівневого явища доповнюється стійкою системою параметрів: «спосіб продукування текстів (авторський – колегіальний); форма створення (усна – писемна); канал розповсюдження (засіб масової інформації – носій: газета, радіо, телебачення, інтернет); функційно – 227 жанровий тип тексту (новини, коментарі, публіцистика, реклама); тематична домінанта або належність до стійкого медіапотоків» [3, с. 30].

Деякі дослідники підкреслюють важливість одного із критеріїв класифікації медіатекстів – розповсюдження комунікації. Це дозволяє звернути увагу на технічні та технологічні детермінізми медіатекстів, якість та ступінь багатомодальності яких залежать від можливостей їхньої передачі. Зокрема, цими каналами вважають пресу, радіо, телебачення, Інтернет. Наведені на даній основі медіатексти поділяються на: газетні / друковані тексти, радіо- і телетексти, Інтернет-тексти, гіпертексти тощо.

При цьому слід підкреслити значення лінгвокультурного фактора, оскільки в текстах масової інформації відбувається своєрідне накладання мовної та інформаційної картин світу, що природно проявляється в наборі постійних тематичних складових частин, характерних для тієї чи іншої країни, тієї чи іншої культури.

Що стосується методів вивчення медіатекстів, то широта їхнього діапазону відображає складний комплексний характер медіатексту як об'єкта міждисциплінарного опису. Саме тому для вивчення текстів масової інформації застосовується весь спектр методів текстової обробки: від традиційних методів системного і контентного аналізу до логічного, емпіричного, соціолінгвістичних та порівняльно-культурологічного опису.

Отже, медіатекст – це інтегративний, багаторівневий текст, який об'єднує в єдине комунікативне ціле різні семіотичні коди (вербальні, невербальні, медійні), а також демонструє відкритість на змістовному, композиційно-структурному та знаковому рівнях.

Література

1. Яцимірська М., Драган М. Медіатекст як продукт журналістської творчості (психолінгвістичний аналіз логічного сприйняття та емоцій) / М. Яцимірська, М. Драган. – Вісник Львів. УНТУ. – Серія: Журналістика, 2007. – Вип. 30, С. 267–276.
2. Баранник Д. Х. Текст / Д. Х. Баранник // Українська мова. Енциклопедія. К. : «Укр. енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2000. – С. 627–628.
3. Добросклонская Т. Г. Медіатекст: теория и методы изучения / Т. Г. Добросклонская. – Вестник Московского университета. – Серія 10. Журналистика. – М., 2005. – С. 28–34.

ВИКОРИСТАННЯ ПАРОНІМІВ, СИНОНІМІВ У НАУКОВИХ ТЕКСТАХ

Косенко А. С.

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Циганенко В. Л.
Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)
E-mail: d_us@ukr.net

The dynamic processes of integration and complication of knowledge are reflected in the language of science, which, on the one hand, exists separately from the general linguistic element, and on the other hand, is closely related to it. In the course of these changes, new terminological units appeared, and the range of terminological options expanded.

Нестійкість змістовного обсягу термінологічних одиниць, що спостерігається в сучасних наукових текстах, підтримується явищем паронімії – змішанням слів, що володіють схожим звучанням, але розрізняються семантично. Загалом можна відзначити, що причиною виникнення «псевдосинонімів» у мові є неточність слововживання, незнання закономірностей лексичної сполучуваності слів, стилістичних та стильових обмежень у функціонуванні слів-синонімів.

Розмежування формально чи семантично подібних (але не взаємозамінних) терміноодиниць, тобто термінів-паронімів і термінів-псевдосинонімів, для наукової мови є значно важливішим завданням, аніж для загальнолітературної [1]. Відсутність чіткого розмежування співзвучних одиниць у науковій мові, й особливо термінів, неминуче породжує ситуації комунікативних збоїв і нерозуміння в середовищі фахівців, що нерідко призводить до незворотної втрати наукової інформації. У зв'язку з цим послідовне розмежування паронімів виявляється важливою умовою створення і сприйняття наукових текстів, які покликані забезпечувати точність і однозначність трансльованих смислів.

Для планування і управління комплексом робіт за проектом використовують метод сіткового планування. Система сіткового планування і управління заснована на моделюванні процесу за допомогою сіткового графіка. У сучасних науково лінгвістичних текстах, зокрема, текстах наукових статей, монографій, які публікуються в авторській редакції, дуже часто можна зустріти неадекватне використання цього поняття, що призводить до розмитості ключових понять.

За допомогою сервісу Google Academy був здійснений аналіз синонімів таких термінів: графік сітьовий – сітковий – мережний – мережевий. Проведений частотний аналіз досліджуваних понять за період 2005–2020 рр. дозволив зробити такі висновки.

В україномовних наукових джерелах за період 2005–2020 рр. число використаних ключових слів стабільно зростає (рисунок 1, 2). Тлумачний

словник української мови дає такі визначення цих термінів: «який є сукупністю яких-небудь шляхів, ліній та ін., розташованих на певній території» або «такий, що нагадує своїми обрисами багато схрещених ліній», «який виробляється із сітки», передаємо прикметником сітковий, рідше сітьовий, наприклад: система сіткового планування, сітковий завод, сітьове загородження. Значення «який вказує на сукупність однорідних закладів, систему комунікацій» сучасний словник передає прикметниками мережний і сітковий, а також словосполученням з іменником мережа у родовому відмінку, як-от: мережний трансформатор, сіткова напруга, напруга мережі. Слово мережевий у нормативних джерелах української мови не засвідчене.

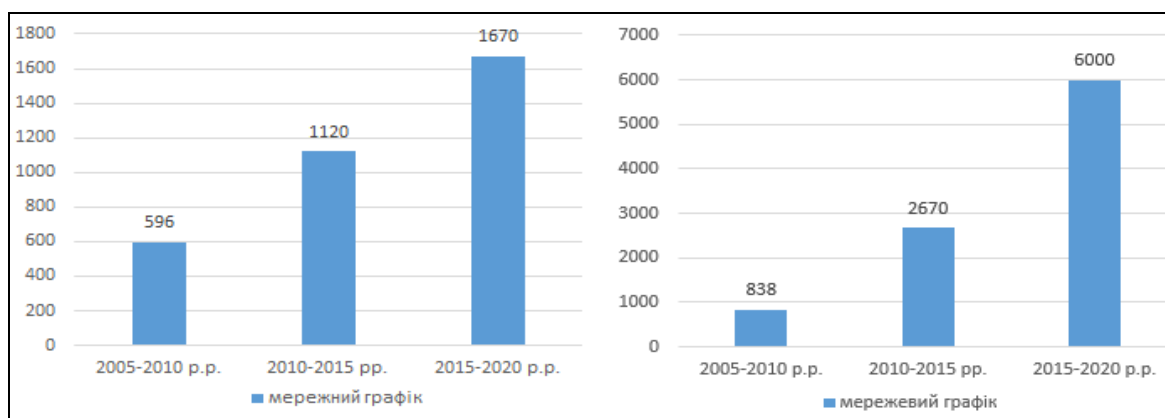

Рисунок 1 – Динаміка кількості використання понять «мережний графік», «мережевий графік» за роками

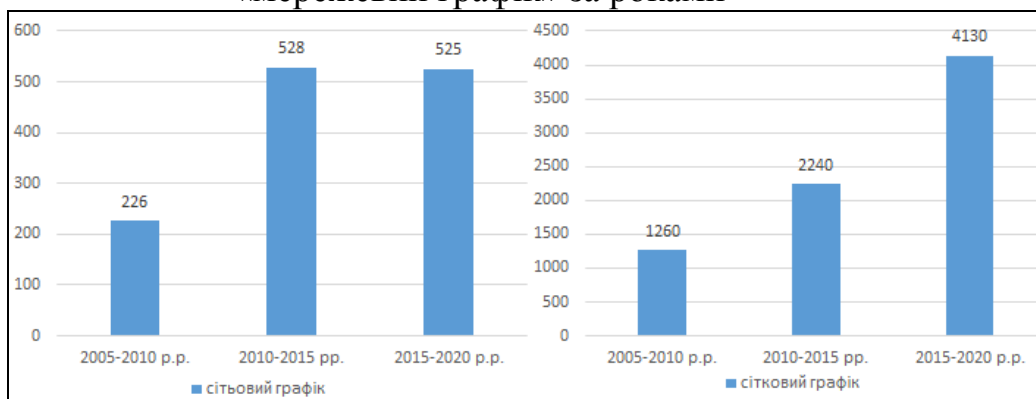

Рисунок 2 – Динаміка кількості використання понять «сітьовий графік», «сітковий графік» за роками

Література

1. Вакуленко М. О. Особливості семантики паронімів і псевдо синонімів у науковому стилі української мови. *Вісник КНЛУ*. Серія «Філологія». К. : Видавн. центр КНЛУ, 2011. Т. 14, № 2. С. 31–46.
2. Український тлумачний словник / укл. та гол. ред. В'ячеслав Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2016. 1692 с.

**МЕМУАРИ ЯК ДЖЕРЕЛО ДОСЛІДЖЕННЯ
ІСТОРІЇ ТА РОДОВОДІВ МЕШКАНЦІВ
(на прикладі м. Горлівка Донецької обл.)**

Савенко С. О.

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц., Циганенко В. Л.
Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, м. Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)
E-mail: d_us@nure.ua

Мемуарна література посідає чільне місце у вивченні історії, особливо в генеалогічних дослідженнях. До мемуарної літератури (від латинського «memoira» – пам'ять) відносять твори про дійсні соціально-економічні, політичні, культурні, сімейно-побутові та інші процеси і події, написані учасниками подій або їх безпосередніми спостерігачами через певний проміжок часу.

Умовно одним з перших мемуарних творів можна вважати «Сповідь» Аврелія Августина (354–430), де він розповідає про свій шлях до християнства. Масовим же явищем мемуарна література стає лише в XVII ст., передусім у Франції, Англії та Італії. Вже в другій половині XVIII ст. мемуари – звичний факт суспільно-політичного та культурного життя суспільства, а з розвитком історичної науки та літературознавства мемуари набувають наукової цінності.

Мемуарні джерела мають подвійний характер. З одного боку, вони розкривають внутрішній світ та долю певної особи, а з іншого – надають нам можливість поглянути на історію відповідного періоду, немов би з середини, зі свідчень та вражень сучасника.

Серед джерел мемуарного характеру, що стосуються історії Горлівки, можна виокремити такі жанрові групи:

- спогади (О. А. Ауербаха, М. А. Кролікова, В. Я. Фурера тощо);
- некрологи (П. М. Горлова, О. А. Ауербаха);
- автобіографії (діячі комсомольського руху Горлівки, лідери соціалістичного змагання, учасники громадянської війни);
- епістолярний жанр (листування учасників Першої та Другої світових війн);
- літературні записи спогадів (родина Дев'ятилових, старожили сіл Зайцеве, Байрак, хутора Залізна Балка тощо).

Особливості мемуарних джерел впливають із специфіки їх компонування. Мемуарист свідомо обирає ту чи іншу суб'єктивну позицію щодо осіб і явищ, про які має намір писати. Наприклад, у спогадах О. А. Ауербаха щодо заснування та діяльності з'їздів Гірничопромисловців Півдня Росії досить критично оцінюється постать П. М. Горлова, що пояснюється, у першу чергу, постійним зіткненням позицій цих двох діячів, що по-різному бачили шляхи розвитку галузі.

Іншим моментом мемуарного джерела є те, що воно, як правило, створювалося з пам'яті через деякий проміжок часу після зображених у ньому дійсних подій, коли пам'ять автора вже могла і не зберігати конкретних деталей. Типовий приклад цього – описання подій 1905 р. у Горлівці. Зокрема, мемуари П. Моїсеєнка неодноразово критикувалися за викривлення фактичної картини подій навіть у радянській історіографії.

Не варто забувати і про те, що автор мемуарів оцінює події не з позицій синхронної їм власної думки, а з позицій своїх поглядів часу створення мемуарів. Яскравим прикладом цього є мемуари радянських часів, які були причетним до подій. Так, у спогадах комсомольського ватажка П. І. Торопова є твердження, що його батько – один з організаторів Горлівського повстання 1905 р., засуджений до смертної кари, хоча у звинувачувальному акті він взагалі не згадується. Характерна стандартизація у характеристиках людей та ситуацій. Наприклад, спогади 1930-х рр. відрізняються чітким розмежуванням соціальних позицій: прибічники індустріалізації, прогресивні працівники зображуються виключно як ентузіасти та ударники, натомість всі негаразди трактуються як дії шкідників та троцькістів.

Водночас, мемуари мають свої переваги. У них міститься інформація про особисті стосунки між окремими постатями, про різноманітні сфери суспільного буття. Лише у спогадах бухгалтера М. Кролікова є інформація про єврейські погроми 1905-го року у Горлівці, згадується величезна кількість прізвищ мешканців міста, які неможливо виявити в інших джерелах. У цьому контексті треба вказати на наявність цікавих спогадів Ф. Т. Северина про діяльність повстанських загонів Залізничанської волості в 1918–1920 рр., або мемуари Є. Стахіва щодо підпільної діяльності ОУН у Горлівці 1941–1943 рр.

Отже, у межах генеалогічних досліджень мемуари виступають як свідоцтва життя окремих людей нарівні зі статусом повноправного джерела з історії населеного пункту, зокрема міста Горлівка Донецької області.

Література

1. Ауэрбах А. А. Воспоминания о начале развития каменноугольной промышленности в России. СПб., 1909.
2. Минц С. С. Об особенностях эволюции источников мемуарного характера (К постановке проблемы). *История СССР*. 1979. № 6. С. 55–70.
3. Некролог П. Н. Горлова. *Горнозаводское дело*. № 49. 8 декабря 1915 г. С. 15.
4. Стенографический отчет 1-го заседания, 24-го ноября 1916 г. *Труды 41-го Съезда горнопромышленников Юга России*. Харьков: Тип. Б. Бенгис, 1916. Т. 2. С. 6.

ДЕРЖАВА І КУЛЬТУРА: ВИБІР ПРИОРІТЕТІВ, ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ В ГУМАНІТАРНІЙ СФЕРІ

Скиданенко Я. С.

Науковий керівник – ст. викладач Сергієва А. В.

Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)

E-mail: yaroslav.skydanenko@nure.ua

The thesis is devoted to the description of the tools and mechanisms of humanitarian and social policy in Ukraine, and the justification of their necessity.

Здобувши незалежність, український народ заклав передумови побудови сучасної суверенної держави, що має здійснювати економічну, соціальну і гуманітарну політику в інтересах своїх громадян. Проте успадкована з минулого системна криза, повільність процесів європейської та євроатлантичної інтеграції негативно вплинули на відтворення і розвиток її людського потенціалу. Метою дослідження є розгляд інструментів та механізмів гуманітарної та соціальної політики для впливу та контролю над громадськістю.

Досвід зарубіжних країн переконливо засвідчує, що для результативної реалізації суспільних перетворень влада повинна заручитися реальною підтримкою громадськості. Цього можна досягти через «прозорість реформ», яка передбачає наступні кроки у гуманітарній сфері.

Використання механізмів публічності та транспарентності, широке застосування дорадчо-консультативних процедур (зокрема, через Громадську гуманітарну раду при Президентові України) при прийнятті рішень, що дозволить створити в суспільстві атмосферу соціальної довіри, яка є іманентною складовою успіху будь-яких реформ, встановити відносини соціального партнерства з недержавними інституціями, інститутами громадянського суспільства.

Інтенсивну інформаційно-просвітницьку роботу з національною та зарубіжною громадськістю. Для цього необхідно використовувати не лише прямі, а й опосередковані інформаційні приводи (тобто, не тільки політичні, а й визначні науково-інтелектуальні, культурно-мистецькі). Активне просування Україною своїх гуманітарних національних інтересів у зарубіжжі та популяризація вітчизняної культури. Йдеться про органічне доповнення внутрішньополітичних гуманітарних заходів відповідними кроками в зовнішній політиці. Впровадження новітніх соціально-правових механізмів регулювання поведінки особи в сфері трудових відносин, через розвиток колективно- та індивідуальнодоговірних врегулювань питань у сфері праці та соціального захисту.

Забезпечення зростання реальної заробітної плати як основного джерела грошових надходжень населення та важливого стимулу до трудової активності

відповідно до зростання ВВП, наближення рівня заробітної плати до реальної вартості робочої сили на ринку праці, поступового доведення частки оплати праці в структурі ВВП до рівня, характерного для країн-членів ЄС.

Основним механізмом забезпечення довгострокової самодостатності й конкурентоспроможності України в глобалізованому світі має стати формування нової якості життя людини на основі якісного розвитку людського потенціалу нації, що зумовлює необхідність збільшення інвестування в людський капітал, розвиток соціальної інфраструктури та підвищення якості життя найчисельніших (а не лише найбідніших) прошарків населення як підґрунтя для формування середнього класу – основи стабільності суспільства. Практична реалізація такого принципу перетворює соціальну політику на один із провідних чинників гуманітарного розвитку, робить її дієвою складовою стратегії досягнення національної солідарності.

З метою забезпечення цих гарантій закон установлює певні права та обов'язки громадян у сфері культури. Важливою тут є необхідність гарантувати права людини б на культурний розвиток, доступ до цінностей мистецтва та літератури, відповідний рівень і якість культурних послуг. «Гарантії доступу пов'язані, насамперед, із забезпеченістю людей певним обсягом культурних пропозицій шляхом збереження, розвитку та активного використання культурної спадщини, розвитку інфраструктури, упровадження досягнень науково-технічного прогресу» [2, с. 101].

Отже, запровадження соціальних механізмів які були розглянуті, та розвиток гуманітарної політики в Україні забезпечить створення для людини як головного національного ресурсу умов реалізації всіх її можливостей, зростанню частки інтелектуального продукту в національному продукті, утвердження інноваційності як домінуючої моделі економічної поведінки, досягнення найвищих ступенів свободи особистості і водночас її готовність брати відповідальність за себе, свою родину, місцеву громаду і країну.

Література

1. Зубченко С. О. «Гуманітарна політика як мультиплікатор соціального капіталу Української Держави». Аналітична записка URL: <https://niss.gov.ua/en/node/955> (дата звернення: 01.03.2021).

2. Погорелова А. Культура і влада по різні боки: як допомогти їм об'єднатися / А. Погорелова // Людина і влада. 1999. № 8–10.

3. Жулинський М. Г. Рубан Ю. Г. та інші «Концепція гуманітарного розвитку України» Національний інститут стратегічних досліджень, вул. Пирогова, 7-А, м. Київ, 01030

БЛОГІНГ ЯК ВИД КОМУНІКАЦІЇ

Третяк А. В.

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Гарбар М. А.
Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)
E-mail: anton.tretiak1@nure.ua

Blogging is a new type of communication that involves dialogue between people, often a one-person monologue on a topic that is of interest to both the blogger and his audience. So, blogging is a new type of modern communication, which is to present banal or complex things interesting and useful for a large circle of people. It is very relevant, because most people are looking for self-realization, and a large selection of topics and platforms contribute to the start of the blog, because everyone can find something to write about and what is useful to find to read for yourself.

Актуальність теми зумовлена тим, що на початку XXI століття значного розвитку набуло явище блогінгу та сформувався інтерес до всього, що з ним пов'язане. Популярні блогери мають досить суттєвий вплив на молодь та культуру комунікації, зокрема завдяки використанню в блогах власних неологізмів, що нерідко призводить до їх поширення.

Мета роботи полягає у дослідженні блогінгу як виду комунікації.

Комунікація як вид взаємодії між людьми з'явилася досить давно, і з того часу багато чого змінилося. Наприклад, ще сто років тому поспілкуватися по телефону було недосяжною мрією і спілкування було можливе лише безпосереднє, живе або за допомогою листів. Наразі ж комунікація між людьми відбувається значною мірою за допомогою мережі «Інтернет», зокрема і через блоги, а старі методи відходять в історію. Завдяки технологіям відкриваються все нові й нові методи передачі інформації, тому і з'являються такі комунікативні методи, як блогінг та ін.

Блогінг – це досить новий вид комунікації, в основі якого лежить діалог, спричинений монологом автора блогу на тему, що цікава як самому блогеру, так і його аудиторії. Як вид комунікації блогінг є досить ефективним, бо здебільшого здійснюється у формі гострої дискусії щодо запропонованої блогером теми, чому сприяє опозиційне протиставлення думки блогера і відгуків, коментарів (так званого фідбека) читачів.

У наш час розвиток технологій дозволив задовольнити більшість потреб, і, згідно з пірамідою Маслоу, більшість молоді перейшла на останній рівень потреб – самовираження. Тому кількість інформації, якою молодь бажає поділитися із суспільством, щороку збільшується. Кожного дня створюються нові тематичні й нетематичні блоги, у яких з'являється дуже багато нової корисної інформації. Більшість представників молоді обирає цей вид комунікації бо для нього потрібні лише ноутбук або смартфон та обрана платформа [2]. Великий вибір платформ дає можливість легко знайти потрібну вузьку цільову аудиторію [3].

Сприятливий клімат для створення нових блогів дозволяє читачеві обрати найбільш цікавий для нього блог. Така ситуація позитивно впливає на розвиток блогінгу як виду нової комунікації між молоддю. Саме тому багато фахівців вважає, що за деякий час він витіснить більшість інших видів комунікації. Блогінг більш перспективний, ніж чати та канали, тому що в них зрештою комунікація згасає через нестачу тем для обговорення, а в блозі тему створює ідейний автор, враховуючи специфіку цільової аудиторії, орієнтованої на критичне осмислення представленої проблематики.

Найважче в блогінгу – це зробити так, аби нудне перетворилося на цікаве, адже нецікаві блоги не набирають велику аудиторію. Треба взяти щось із подій поточного тижня (похід до супермаркету, цікаве фото пейзажу тощо). Написати про це у найдраматичніший спосіб, який тільки можливий, бажано переймаючи манеру й стиль військового репортажу або серйозної журналістики. Також частина блогів – це розповідь звичайних людей про складні наукові явища в цікавій і доступній формі, орієнтована на непрофесійну аудиторію, що вимагає значної майстерності [1].

Саме завдяки блогам чимало наукових тем набувають поширення серед молоді. Зараз майже кожен тінейджер веде блог, за кимось слідкує в таких мережах, як «Інстаграм», «Фейсбук» або «Твіттер». Старша вікова аудиторія також бере участь у блогінгу, але менш активно, бо їй складніше адаптуватися до моди на нові соцмережі та спілкування в інтернеті через блоги.

Отже, блогінг – це новий вид сучасної комунікації, який полягає в тому, щоб подати банальні або складні речі цікаво та корисно для великого кола людей. Актуальність його зумовлена прагненням більшості людей до самореалізації, а великий вибір тем та платформ забезпечує значний потенціал розвитку. Блогінг є легким способом онлайн комунікації, за яким стоїть майбутнє, бо його поширення фактично не залежить від мови або віку і є доступним кожному. Можливість більш вільно й неупереджено досліджувати гострі проблеми робить блогінг особливо перспективним напрямом у сучасному комунікативному просторі.

Література

1. Кісса Ю. Блоги – це неформальна журналістика [Електронний ресурс] / Ю. Кісса // Режим доступу : <http://www.personal-trening.com/blog>.
2. Практикум – блогінг (тому що газети залишилися у далекому минулому) [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://practicum.space/blogging>.
3. Як працює блогінг [Електронний ресурс] // Режим доступу : <https://bazilik.media/istoriia-blohinhu/>.

ІСТОРІЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ДІЛОВОДСТВА

Чубаров Є. Є.

Науковий керівник – ст. викл. Очкурова Н. О.

Харківський національний університет радіоелектроніки

(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. 0577021498)

E-mail: d_us@ukr.net

This work is devoted to the history of the development and formation of domestic office work. The author tells about the stages of development of office work, which led to its modern form.

Діловодство є невід'ємною частиною функціонування будь-якої установи, мабуть немає організації, в якій би не використовувались документи. Діловодство у своєму розвитку пройшло декілька етапів, але перш ніж докладно поглиблюватися в історію, треба з'ясувати що таке документ.

У перекладі з латинської мови «документ» (лат. documentum) – це письмовий доказ, підтвердження якогось факту. Отже, документ виник приблизно у той же час, що й власне писемність. Сучасний документ суттєво відрізняється від документів стародавніх часів особливостями викладання, стилістикою, технікою та матеріалом виготовлення.

Історію становлення діловодства в нашій країні поділяють на декілька етапів: актове й приказне діловодство, колезьке діловодство, виконавче діловодство, радянське діловодство, сучасне діловодство.

У XIII ст. на територіях сучасної Польщі та Чехії спостерігається розповсюдження актових книг, у яких фіксувалися результати судової діяльності. У ті часи саме суди надавали юридичної чинності документу. Слід зазначити, що актові книги класифікувалися на секретні, нотатні та поточні залежно від справи. У секретних фіксувалися кримінальні справи; нотатні містили особисто-правові документи (наприклад, купчі) або контрактні документи; у поточних фіксувалися заяви, скарги та ін. На території Правобережної України актове діловодство стало розповсюджуватися у другій половині XIV ст. та існувало, згідно з Уставом 1566 р., до кінця XVIII ст.

XV–XVII ст. документи мали вигляд приказів, тому діловодство цього часу називають приказним. У ті часи документи мали форму сувоїв (смуг паперу шириною 15–17 см), на зворотньому боці яких вказували адресу, резолюцію або інші помітки. Вже тоді була встановлена чітко визначена послідовність організації діловодства: на вхідному документі ставилася дата отримання, здійснювалася підготовка до доповіді, документ обговорювався, складався документ-відповідь. Також саме тоді почали функціонувати наказові хати – прообраз сучасних архівів. Слід зазначити, що регулювання діловодства на законодавчому рівні не було – воно розвивалося на основі канцелярських традицій. Також цей період (XIII – кінець XVIII ст.) продовжували функціонувати актові книги.

Наприкінці XVII ст. та у XVIII ст. Петро I провів реформи, пов'язані з організацією діловодства. Був введений гербовий папір, сувої замінили на зошити, а у 1720 р. був прийнятий «Генеральний регламент», що дозволив офіційно оформити систему документування й діловодства. Тоді були закладені основи обліку та зберігання документів, утворені архіви, колегії, а також була упорядкована система реєстрації вхідних і вихідних документів завдяки введенню журналів для реєстрації. Цей етап розвитку діловодства називають колезьким.

Етап виконавчого діловодства пов'язаний з розробкою системи ведення діловодства М. Сперанським у «Загальній установі міністерств» у 1811 р.; введенням бланків з кутовими штампами, що містили дані про установу, для оформлення документів, розподіл складних за змістом документів на частини (вступ, обґрунтування з посиланнями на законодавство, заключну частину з висновками). Документи того часу мали вигляд доносів, рапортів, рескриптів та циркулярів.

У радянський період було проведено удосконалення системи діловодства, перш за все пов'язане зі стандартизацією. Було створено системи стандартів з документації (спеціальні та уніфіковані), єдину державну систему документації (ЄДСД), загальносоюзні класифікатори; сформоване центральне статистичне управління (ЦСУ) та Головне архівне управління при Раді Міністрів СРСР, що контролювало документаційну частину діловодства установ; розроблено Державну систему документаційного забезпечення управління. Здобутки у сфері діловодства радянських часів стали основою для формування вітчизняного діловодства.

Стрімкий розвиток обчислювальної техніки наприкінці XX – початку XXI ст. призвело до змін в сучасному діловодстві, яке зараз характеризується високим рівнем цифровізації, активним використанням електронних носіїв і систем автоматизованого документообігу.

Література

1. Беспяньська Г. В. Діловодство: навч. посіб. для дистанц. навч. Київ: Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини «Україна», 2005. 418 с.
2. Документи і діловодство: довідковий посібник. Москва: Економіка, 2008. 245 с.
3. Жуковська В. М. Діловодство: навч. посіб. Київ: КНТЕУ, 2004. 152 с.

УДК 930.85(477)

Секція 2
ІСТОРИЧНІ, РЕГІОНАЛЬНІ, ГЕОПОЛІТИЧНІ
АСПЕКТИ КУЛЬТУРИ

ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ І ЙОГО РОЛЬ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Андрущенко Н. М.

Науковий керівник – ст. викл. Сергієва А. В.

Харківський національний університет радіоелектроніки

(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)

e-mail: nina.andrushchenko@nure.ua

The thesis is devoted to describing the activities and contribution to environmental protection activities of the Centre of Cheiroptera Rehabilitation on the territory of Ukraine, in particular in the Kharkiv region. The article describes the most important achievements of the center to demonstrate the effectiveness of an organized environmental volunteering.

Найбільш недооціненим в Україні типом волонтерських рухів можна вважати екологічні, що несправедливо, адже навіть мала недержавна організація може зробити значний внесок в збереження біосфери за правильної організації та достатньої підтримки. Наочним прикладом може слугувати Центр реабілітації рукокрилих Feldman Escopark.

Метою дослідження є демонстрація впливу та покращення результатів діяльності волонтерів з моменту створення Центру реабілітації рукокрилих Feldman Escopark.

Урбанізація приводить до знищення природних домівок багатьох видів тварин, через що в містах все частіше стали зустрічатися навіть тварини з Червоної книги України, рукокрилі не виключення. Вони створюють немалу кількість проблем через те, що пристосовані до життя в печерах та дуплах дерев, в другому томі збірки «Моніторинг та охорона біорізноманіття в Україні: Тваринний світ» про це згадується так: «Наприклад, в будівлі Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна сотні тварин потрапляють у простір між дерев'яними віконними рамами та гинуть, якщо їх вчасно не дістати...» [3, с. 31].

Робота з порятунку кажанів на добровільній основі велась студентами та випускниками біологічного факультету ХНУ ім. В. Н. Каразіна ще з 1999 р. Підтвердженням необхідності створення організації з реабілітації рукокрилих на території України слугували як мінімум дані з кількості звернень до контакт-центрів з приводу знайдення кажанів за 2009–2012 рр. [2, с. 19].

Кількість цих звернень росте з кожним роком, так в Харківській області в період 2007–2011 рр. зросла від приблизно 200 особин на рік, до 1200 [4]. Цьому сприяла просвітницька програма Bat Education Programm за підтримки міжнародного фонду Bat Conservation International (США).

Створення роботи центру у 2012 р. почалося з організації контакт-центрів, адже інформаційна відкритість та можливість допомогти – перший крок до розвитку волонтерського руху. Робота офісу в Харкові потребує мінімум 4 співробітників, для нормального функціонування 6–7.

На сьогодні приблизна кількість постійних волонтерів – 10 осіб, хоч щороку їх кількість і варіюється.

Центр заохочує своїх волонтерів до просвітницької діяльності, особливо у школах, в співпраці з ним була виконана немала кількість екологічних проектів, наукових досліджень та робіт Малої Академії Наук. Також має місце співпраця з іншими організаціями, що займаються науково-просвітницькою діяльністю: «Окрім цього неодноразово організували фотовиставку з власними фотографіями кажанів, брали участь в масових науково-просвітницьких заходах які проходили в нашому місті, як «Наукові пікніки», «Ніч науки», «Експо зоо дні», відкриті лекції в лекторіях «15x4», «Intellect networking» та ін.»[3, с. 35].

Також до досягнень центру можна віднести проведення навесні «Урочистого випуску кажанів у Фельдман Екопарку», під час якого випускають до 1000 особин, можливість своїми руками здійснити випуск щороку збирає до 600 осіб. Аналогічний випуск вже двічі відбувся в Національному заповіднику «Острів Хортиця».

Поширення правдивої інформації про кажанів у серед населення призвело до частих репортажів у ЗМІ, так за 2013–2019 рр. сумарна кількість репортажів сягає 75 штук, що дорівнює приблизно 4 годинам телеефіру.

Важливим кроком в підтримці роботи центру стало спорудження вольєра «Bat-Collider» на території РЛП «Фельдман Екопарк» 2019 р.

Отже, діяльність Центру реабілітації рукокрилих Feldman Ecopark допомагає зберігати цілу низку видів тварин, що занесені до Червоної книги України. Саме волонтерська основа роботи фонду привела до відносно швидкої його популяризації, а як наслідок і до часткового розв'язання проблеми збереження рукокрилих. Тобто, навіть з урахування незацікавленості населення, за правильно організації, волонтерські рухи можуть ефективно розв'язувати екологічні проблеми в межах всієї України.

Література

1. Влащенко А., Прилуцька А. Освітня програма з рукокрилих URL: <http://www.bat-kharkov.in.ua/ua/education-ua/> (дата звернення: 01.03.2021)
2. Годлевська Є. В. Результати роботи контакт-центру з рукокрилих (Україна) // Вчені записки Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського. Серія «Біологія, хімія». 2012. Том 25 (64), № 4. С. 12–20;
3. Моніторинг та охорона біорізноманіття в Україні: Тваринний світ / Серія: «Conservation Biology in Ukraine». Вип. 16. Т. 2. Київ; Чернівці: Друк Арт, 2020. 248 с.
4. Центр реабілітації рукокрилих Feldman Ecopark URL: <http://www.bat-kharkov.in.ua/ua/bat-rehabilitation-center-ua/> (дата звернення: 01.03.2021).

ЧУТІВЩИНА НА ІСТОРИЧНИХ ПЕРЕХРЕСТЯХ

Артеменко Р. І.

Василівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів

Чутівської районної ради Полтавської області

(38800, Полтавська область, Чутівський район, с. Василівка, вул. Перемоги, 2,

Василівська ЗОШ І-ІІІ ст. (05347) 9-75-40)

E-mail: vasilivkaschool@gmail.com

The author emphasizes the importance of local lore research, which contributes to a deeper understanding of whose parents and which children we are. An analysis of the activities of only one local historian shows how much the history of even a small region has.

Краєзнавчий рух на Чутівщині почав розвиватися у 60-х роках минулого століття. Велась активна пошукова робота, спрямована на вивчення історії району від 1917 до 1991 року. На основі зібраних матеріалів були підготовлені дані, які знайшли відображення в енциклопедичному виданні «Історія міст і сіл України» та в експозиціях районного краєзнавчого та сільських музеїв. Очолювалась ця робота районним комітетом комуністичної партії, а, отже, матеріали перевірялись, піддавались жорсткій цензурі. І якщо і було знайдено щось про голодомор, репресії, представників дворянських родин, які володіли землями краю, то це пошуківцями замовчувалось.

Друга хвиля краєзнавчих пошуків розпочалась після 1991 року. Краєзнавство стало невід'ємною часткою виховної роботи закладів освіти. Саме тоді відкрито 10 шкільних музеїв різного профілю, були знайдені відомості про Марію Башкирцеву (щоденникові записи Ф. М. Мисника), про трагедію села Вільхуватки, яке було спалене до тла в роки Другої світової війни, про Клару Лучко, відому акторку, яка народилась у смт. Чутовому, про всесвітньо відомого індолога Павла Ріттера (теж уродженця селища). Відкрились невідомі сторінки про власників земель Дурново, Єнішерлова та ін. Пошуком матеріалів з історії району зайнялися вчителі шкіл, ентузіасти-краєзнавці.

Більш детально хотілось би зупинитись на постаті Андрія Андрійовича Шутя, наукового співробітника районного краєзнавчого музею, перу якого належить ряд документальних та художньо-документальних книг з історії району. Це – нарис-путівник «Чутівський район», книга про розвиток культури «Окраса нашого життя», повісті «Син калинового краю», «Політ горлиці», «Зірки в тумані», «Гетьман Іоанн Мазепа і Чутівський край», книга нарисів «Веселкова розмаїтість моєї Чутівщини». Як науковий співробітник музею Андрій Шуть у своїх дослідженнях торкався різних подій, які відбувалися на Чутівщині, та особистостей, чії долі з нею пов'язані. Найоб'ємніше дослідження присвячене Івану Васильовичу Ропавці, голові колишнього колгоспу ім. Леніна, Герою Соціалістичної праці. Роман-життєпис «Син калинового краю» розповідає не тільки про основні життєві віхи цієї людини, а показує її внесок у розбудову райцентру та і всього району. Автор був добре знайомий з І. Ропавкою, мав доступ до сімейного архіву, до матеріалів, які знаходились у музеї господарства, районному архіві та в краєзнавчому музеї. Інше дослідження стосувалося знаменитої актриси кіно Клари Степанівни Лучко, яка народилась у Чутовому, коли її батьки тут

працювали. Листування з родичами, надані ними для музею документи, фото, речі, спогади людей, які знали родину Лучків, дали змогу увесь зібраний матеріал оформити у ґрунтовну працю «Політ горлиці».

Остання в часі книга «Гетьман Іоанн Мазепа і Чутівський край» запрошує нас у ту історичну добу, коли І. Мазепа був обраний гетьманом України. На основі «Літопису» Самійла Величка та інших документів краєзнавець довів, що брід Буцького, біля якого відбувались означені події, знаходиться в межах Чутового. Книга є достойним внеском у роботу краєзнавців, істориків, дослідників життя Івана Мазепи. Повість не лише документальна, а й художня, бо містить інші сюжетні лінії; князя Голіцина, гетьмана Самойловича, Василя Кочубея – на той час друга і соратника І. Мазепи, Левка і Уляни (Буцької). Останнє перекидає місток від легендарної постаті до місцевих жителів і робить твір більш близьким читачам. Завдяки скрупульозній праці та у співпраці з очільниками району з ініціативи А. Шутья були виготовлені і встановлені меморіальні дошки Івану Ропавці – на приміщенні селищної ради, Кларі Лучко – Районного будинку культури, І. Мазепі – районного краєзнавчого музею.

Саме А. Шуть повернув на Чутівщину Марію Башкирцеву, всесвітньо відому художницю і письменницю. Оперуючи записами Ф. М. Мисника, мешканця с. Черняківки, документами та книгами, які надійшли з Франції та різних музеїв України і Росії, А. Шуть за підтримки відділу освіти зініціював створення Черняківського шкільного музею Марії Башкирцевої. А 23 листопада (день народження мисткині) 1995 року було відкрито пам'ятний знак на її честь у центрі Черняківки і в цей же день вперше відбулося свято «Маріїної долини». З 1996 року це свято було вирішено святкувати влітку на мальовничій галявині в лісі. Звідтоді щороку збираються жителі району і гості тепер уже на обласне свято.

«Веселкова розмаїтість моєї Чутівщини» – ще одне солідне дослідження А. Шутья, яке ґрунтується на документах і спогадах очевидців і розповідає про історичні події від 1945 року до наших днів. Багато зусиль потребувало вивчення долі знаного у світі чутівця – індолога Павла Ріттера, діяльність і постать якого шельмувалась у Радянському Союзі. Наразі добре ім'я вченого повернулось на рідну землю.

Виходячи з викладеного вище, можна з певністю говорити про те, що нічого не зникає безслідно, а якщо є люди, які дбають про збереження історичної пам'яті, то можна бути впевненими – наш народ не зникне в часі і збереже свою історію для прийдешніх поколінь.

Література

1. Шуть А. Маріїна долина. Полтава: Полтавський літератор, 2018. 158 с.
2. Шуть А. Зірки в тумані. Полтава: АСМІ, 2016. 139 с.
3. Шуть А. Гетьман Іоанн Мазепа і Чутівський край. Полтава: АСМІ, 2020.

91 с.

ДИТЯЧІ РОКИ ГЕРОЯ НЕБЕСНОЇ СОТНІ ЄВГЕНА КОТЛЯРА

Бадеева Л. І., Коба Ю. Ю.

Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. 702-14-98)
E-mail: liudmyla.badieieva@nure.ua

The authors analyzed the life of the Hero of Ukraine Yevhen Kotlyar, explored the circumstances that contributed to the formation of character and the formation of Eugene's personality. And also collected memories of former classmates and classmates of the Hero of Ukraine.

За Революцію 2013–2014 рр. віддали свої життя понад сто кращих громадян України. Небесна Сотня стала прикладом самопожертви в ім'я вищих ідеалів: гідність, свобода, відвага, єдність, честь. Революція Гідності стала найбільш масштабним протестом в новітній історії України, боротьбою українських патріотів за свої права і демократичний європейський вибір. Серед Героїв Небесної Сотні троє патріотів родом з Харкова – Владислав Зубенко, Євген Котляр та Юрій Паращук. Ми вирішили дослідити життєвий шлях Євгена Котляра, тому що він був випускником Харківського національного університету радіоелектроніки.

Про Євгена Котляра знято два документальні фільми. Володимир Чистилін присвятив фільм «Герої не вмирають» [3] усім трьом Героям України. Активісти екологічної організації «Зелений фронт» зняли фільм «Герой України Євген Котляр» [2]. Крім того, батько Євгена – Микола Іванович – записав збірку спогадів рідних і друзів сина під назвою «Памяти Героя Евгения Котляра посвящается» [1].

Автори наукової роботи ставлять за мету – проаналізувати дитячі роки випускника ХНУРЕ Є. Котляра, дослідити обставини, які сприяли становленню характеру та формуванню особистості Євгена.

Євген Миколайович Котляр народився 14 квітня 1980 р. в м. Харкові в родині інтелігентів. Батько, Микола Іванович Котляр, працював майстром цеху на Харківському машинобудівному заводі «ФЕД». Мати, Наталія Василівна Котляр (дівоче прізвище Шульдишова), працювала економістом на заводі «ФЕД». У сім'ї Котлярів було двоє дітей – Євген мав молодшу сестру Надію.

Сім'я приділяла значну увагу всебічному розвитку дітей. Малий Євген ходив на фігурне катання та до музичної школи. Хлопець грав на скрипці, мріяв купити найкращу та найдорожчу. Незважаючи на те, що дуже значних успіхів досягти не вдалося – Євген не став ані спортсменом, ані музикантом, але заняття не минули даремно. Юнак мав гарний музичний слух, розумівся на музиці, любив слухати класичну музику, найбільше йому подобався Бетховен, а ще фізично був міцним і дуже витривалим. Зі слів Аеліти Єрмоленко, подруги Євгена Котляра: «Хоча Женя був високий, худорлявої статури, була одна особливість – неймовірна витривалість, що зовсім непритаманна таким людям.

Його зріст був більше ніж 180 см, а важив він 60 кг, проте в походах тягав величезні рюкзаки за 100 кг і почувався чудово» [2].

У перший клас Євген пішов до Харківської загальноосвітньої школи № 135. До школи хлопчик прийшов вже достатньо підготовленим: читав не складами, а вже досить вільно, з математики вмів виконувати арифметичні дії. Як згадує батько Микола Іванович, дитині спочатку в школі було нецікаво, за що поплатився. Поки діти вивчали палички, Євген крутився, тому що все це йому було добре відоме [2]. Коли закінчив шість класів, то сім'я отримала власну квартиру від підприємства, на якому працювали батьки, за адресою вул. Матюшенка, 11, тому Євгена вирішили перевести до іншої школи, поблизу місця проживання.

Згодом Євген пішов до сьомого класу Харківської загальноосвітньої школи № 4 (нині – Харківський педагогічний ліцей № 4). Хлопець самостійно виконував домашні завдання, дуже рідко звертався з проханням про допомогу до батьків. Особливо любив фізику, астрономію. Як згадує колишній однокласник Є. Котляра Денис Денисенко, «Запам'ятався Євген всім своєю добротою, оптимізмом і постійним спокоєм. Ніколи не відрізнявся поганими вчинками, і запам'ятався виключно позитивною людиною. Але це не пов'язано зі слабкістю, він був сильною і наполегливою людиною. Вважав політику брудною справою і ніколи не бажав заробляти цим гроші, однак ненавидів несправедливість і приймав це близько до серця. На мою думку, це зіграло важливу роль». Колишній шкільний товариш Павло (на жаль, він не вказав свого прізвища в соціальних мережах) зазначив: «Женя навчався в четвертій школі, був моїм однокласником. Ще зі школи був дуже справедливим та відстоював перед усіма свою думку» [6].

Таким чином, вважаємо, що великий вплив на формування Євгена як особистості відіграла його родина. Батьки хлопця доклали всіх зусиль, щоб син зростав всебічно розвиненим, витривалим, трудолюбивим, чесним, принциповим, з громадянською позицією. У сім'ї навчали бути уважним, помічати те, що відбувається поруч, бути готовим надати допомогу тим, хто її потребував.

Література

1. ДАХО, ф. 6560, оп. 1, спр. 1. Спогади рідних, знайомих та друзів про учасника Революції гідності, героя Небесної Сотні Євгена Котляра. URL: <http://archives.kh.gov.ua/wp-content/uploads/2015/03/> (дата звернення: 31.10.2021).

2. Герой України Євген Котляр: документальний фільм. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=iU6Kjek4XdQ>.

3. Герої не вмирають: документальний фільм. URL: <https://drive.google.com/file/d/19jcvuCGohppd6zn4JpsN5x29lmyIYRB/view>

4. Сегодня Харьков будет прощаться с Евгением Котляром. URL: <http://www.zfront.org/evgen/> (дата звернення: 02.02.2021).

ОСОБЛИВОСТІ ІМПРЕСІОНІЗМУ НА ПРИКЛАДАХ ТВОРІВ БЕРТИ МОРИЗО

Бухарова Л. Д.

Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Коваленко Е. А.
Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки 14, каф. українознавства, тел.:(057)702-14-98)
E-mail: d_us@ukr.net

The given work is devoted to the development of the European art in women's artwork in various directions, in particular, study of the prominent French artist Berthe Morisot as the outstanding representative of The Impressionism in the late 19th century.

Актуальність роботи пояснюється тим, що попри активне дослідження імпресіонізму у живописі, творчість жінок-художниць та їх роль в історії, здається багатьом незаслужено забутою, а роботи – недооціненими. Звідси й впливає необхідність дослідити діяльність видатних представниць цього напрямку мистецтва.

Метою роботи є дослідження імпресіоністського стилю в роботах французької художниці Берти Морізо.

Розглядаючи характерні ознаки імпресіонізму, можна сказати, що художники прагнули передати у своїх творах безпосереднє враження від середовища, що їх оточувало, і передовсім від сучасного міста з його рухливим, імпульсивним, різноманітним життям; від пейзажу з його швидкоплинністю, мінливістю, барвистістю. Ці враження вони втілювали в своїх творах, створюючи в живописі ілюзію світла й повітря, розкладаючи основні кольори спектра і починаючи писати чистим кольором, не змішуючи його на палітрі, використовуючи оптичне прийняття ока, що на певній відстані зливає окремі мазки в єдиний живописний образ.

Відома французька художниця Берта Морізо походила з сім'ї державного чиновника, будучи онукою Жана-Оноре Фрагонара (1732–1806), знаменитого живописця епохи рококо. Вона отримала прекрасну освіту, в тому числі і в галузі мистецтва. У юнацтві батьки погодилися віддати її на навчання в приватну художню майстерню Каміля Коро. У 23 роки Берта професійно володіла академічною технікою живопису, регулярно відправляла свої роботи на виставки. Знайомство з Едуардом Мане, а потім і іншими художниками, які пишуть в новій, незвичній манері, різко змінило її світосприйняття і творчість. Незважаючи на класичну художню освіту і любов до її робіт офіційного Салону, Берта після зустрічі з Мане переходить від класицизму до імпресіонізму і починає виставляти свої роботи в салонах неприйнятих на той час більшістю суспільства. Однак, хотілося б зазначити, що до першої виставки

імпресіоністів її роботи відбиралися для виставок в Паризькому салоні шість разів, в цьому сенсі художниця була успішнішою навіть за Едуарда Мане. Також Берта прийшла до імпресіонізму раніше, ніж інші французькі митці. Так наприклад, вже у 1864 році, коли Мане щосили писав портрети в іспанському стилі в темних тонах, у неї були світлі роботи на пленері.

У цілому стиль Морізо відображає всі віяння імпресіонізму, але й має ряд специфічних, самобутніх рис:

- одним з найбільш частих сюжетів у творчості Берти були портрети дітей, на той момент мало хто писав їх;
- серед сцен з життя, домінують сцени материнства;
- на багатьох роботах вона не повністю зафарбовує край полотна, але тим самим її твори виглядають легше і іноді нагадують ескізи;
- вона пише невластиві для жінок того часу чоловічі сюжети – пейзажі, урбаністичні мотиви.

Публіка сприйняла живопис Берти Морізо напрочуд тепло. Навіть чоловіки-колеги заздрили її успіху. Воно й не дивно: сюжети картин Морізо – світлі, сімейні, затишні – позбавлені найменшого негативу. Люди, яким не вистачало відчуття спокою, щастя, розкупували твори художниці в одну мить. Сама Берта частину зароблених грошей віддавала «справжнім художникам» – які тягнули жебрацьке існування.

Формально роботи Морізо можна порівнювати з портретами, написаними П'єром Ренуаром, Едуардом Мане або Клодом Моне. Проте в портретах, створених жінками-художницями більше теплоти, емоційності, тонкощів і розуміння людської душі. Особливо це стосується зображень матерів і дітей.

У двадцятому столітті Морізо призабули, її вважали другорядним художником, а не одним з лідерів імпресіонізму, хоча Берта брала участь в семи з восьми виставок імпресіоністів (пропустивши одну через вагітність), а останню виставку 1886 роки взагалі організувала сама.

Наостанок слід зазначити, що новий інтерес до Берти Морізо в останні роки йде на хвилі фемінізму, як до першої жінки імпресіоністки. Але творчість її набагато важливіша того рівня, про який зазначалося вище. Її стиль (як ранній, так і пізній) легко пізнаваний, вона створила свій особливий світ і залишила важливий слід у європейському і світовому мистецтві.

Література

Гаман Р. Імпресіонізм в мистецтві і житті. М, 1935. 179 с

ПАВЛО ЧУБИНСЬКИЙ – ПРОВІДНИК НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ

Вознюк О. І., Овсянніков В. В.

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. кафедри українознавства

Олешко Н. П.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
(61002, Харків, вул. Я. Мудрого, 25, каф. українознавства, (057) 707-37-51)

E-mail: sashavoznuk2018@gmail.com, vok.ukr.ov@gmail.com

Pavlo Platonovych Chubynsky – one of the outstanding ascetics of the second Ukrainian revival – in the conditions of draconian prohibitions of all Ukrainian by tsarism managed to raise not only the Ukrainian national science, but also the national idea. Ethnographer, folklorist, poet, journalist, historian, linguist, lawyer, sociologist, public figure and organizer of science, he and his colleagues laid the foundation of Ukrainian ethnography, author of the National Anthem of Ukraine.

Одним із тих великих особистостей, що піднесла на високий рівень українську науку та національну ідею, стала символом української нації, є Павло Платонович Чубинський. Його життя і діяльність пов'язані з Бориспільщиною, де він народився і працював, там його могила на Книшовому цвинтарі [2].

Народився П. Чубинський в сім'ї бідного дворянина 27 січня 1839 р. Ще в роки навчання в гімназії почалося становлення його громадсько-політичного шляху. Після закінчення Другої Київської гімназії вступив до Петербурзького університету на юридичний факультет. В університеті почалася його громадська та пресова діяльність. Павло Чубинський брав участь у діяльності петербурзької української громади, був автором журналу «Основа», де познайомився з Т. Шевченком, М. Костомаровим. Після мітингу проти розправи над учасниками варшавської маніфестації Чубинського відрахували з університету, і він деякий час жив в селі Ропша на Чернігівщині. 1861 р. він захистив у Петербурзі дисертацію «Нариси народних юридичних звичаїв і понять з цивільного права Малоросії» та одержує вчений ступінь кандидата правознавства [3]. Повернувшись в Україну, впродовж 1861–1862 рр. П. Чубинський писав статті для журналу «Основа», співпрацював з «Черниговским листком» та «Киевскими губернскими ведомостями» [1].

В умовах переслідування російського урядом усього українського 1862 р. у Києві кілька українофільських гуртків об'єдналися в Громаду, серед перших членів якої були П. Чубинський, В. Антонович, П. Житецький, Т. Рильський та ін. [3]. На початку осені, працюючи у приватній школі Ленц та недільній школі, П. Чубинський відвідував зібрання київських і сербських студентів, що навчалися в університеті та духовній академії. Зазвичай, після літніх канікул студенти з'їжджалися до Києва, збагачені враженнями політичного життя, і крім обговорення планів своєї політичної роботи співали патріотичні пісні. На одній із таких вечірок зібралися члени київської Громади і сербські студенти, де співали хором сербську пісню, де в приспіві мовилося:

«Серце біле і крив ліє за свою свободу» [2]. Натхненний Чубинський написав пісню «Ще не вмерла України, і слава, і воля» на мотив сербської. Під його керівництвом присутні громадівці та студенти вивчили пісню і заспівали хором. Внаслідок, написана експромтом високопатріотична пісня, поширилась Україною у рукописних списках. У Львові вона була надрукована разом із віршами Т. Шевченка у журналі «Мета». Чутки про пісню та її високий патріотичний дух занепокоїли губернські канцелярії та жандармські управління, що призвело до звинувачення П. Чубинського у шкідливій пропаганді та виконанні «возмутительных» пісень [2]. У вересні того ж року в Золотоніському повіті поліція виявила прокламацію українською мовою «Усім добрим людям» про право селян на землю і викриття панів-експлуататорів. Авторство прокламації приписали Чубинському. Через це Чубинського майже на сім років заслали в Пінегу Архангельської губернії, де він займався науковими розвідками та журналістською діяльністю.

Після повернення із заслання 1869 р. протягом двох років П. Чубинський ретельно займався науковими дослідженнями, щодо етнографії українських земель, що було велінням його душі. Він очолював експедицію в Південно-Західний край для етнографічних та статистичних досліджень Київської, Волинської, Подільської губерній України, частини Мінської, Гроднянської (Білорусь), Люблінської і Седловецької губерній (Польща) та Бессарабії, де компактно проживали українці. Результатом цієї експедиції стали «Праці етнографо-статистичної експедиції в Південно-Західний край» у семи томах, де відображено багатогранний духовний світ українського народу, його світогляд [2], перли усної народної творчості.

Здоров'я П. Чубинського було підірвано переслідуваннями, засланням, забороною жити в Україні, і 26 січня 1884 р. він помер.

Поряд з науковою, П. Чубинський залишив і поетичну спадщину. 1871 р. вийшла його невелика поетична збірка «Сопілка Павлуся» [2]. І, звичайно, вершиною його поетичної діяльності став вічно живий вірш – «Ще не вмерла Україна, ні слава, ні воля», що є Гімном українського народу та Державним Гімном України, як символ національної свободи.

Література

1. Павло Чубинський: енергія душі та розуму [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/exhibitions/1086-chubunskij>.
2. Пасенко Л. Чубинський Павло Платонович [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://borispol-rada.gov.ua/pro-misto/vidatni-zemlyaki/pavlo-chubinskij.html>.
3. Чубинський Павло Платонович. Біографія [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=1884>.

ЕТАПИ РОЗВИТКУ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ГРОМАДУ

Глагольєва В. Є.

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Циганенко В. Л.
Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702 14 98)
E-mail: hlaholieva.veronika@nure.ua

The subject of article is the study of the volunteer movement in Ukraine from its inception to the present day. The influence of the media on the development and popularity of volunteering, together with laws, that associated with the volunteer movement.

У сучасній Україні дуже часто зустрічаються терміни «волонтер» та «волонтерство». Більшість підлітків 2021 року знають, що таке волонтерство. Багато з них хоча б один раз писали листи, малювали листівки в АТО, здавали старий одяг чи іграшки малозабезпеченим сім'ям та дитям-сиротам, а деякі вже допомагають в організації концертів та спортивних заходів. Тому тенденція популяризації добровільної допомоги з кожним роком збільшується – це і пояснює, чому багато країн захоплюються нашим волонтерським рухом.

Взагалі слово «волонтер» походить від французького *volontaire*, яке перекладається, як доброволець. Тобто волонтерство – це добровільна допомога, яка у цей час є необхідною і суспільно важливою.

Коріння українського волонтерства сягає ще XIX століття. Саме тоді почали створюватися перші громадські організації, які допомагали добровільно у лікарнях, організували та працювали у безкоштовних їдальнях для малозабезпечених верств населення. Волонтери також навчали грамоті та підтримували будинки для людей-безхатченків. Але з початком радянської влади волонтерський рух майже повністю зупинився та почав відроджуватися лише у 80-х роках минулого століття.

З давніх-давен українці були охочі взаємодопомагати, піклування про ближнього. Тих, хто працював у цій сфері, називали громадськими діячами, альтруїстами, добротинцями, добровольцями тощо, а з кінця XX століття – волонтерами.

Поновився волонтерський рух 2012 року й пов'язаний з чемпіонатом Європи. Кількість людей, що подали заявку на волонтерство була 23 695, але з них було відібрано лише 5 500 добровольців. Під час подій в Україні 2014 року найбільш актуальними напрямками діяльності волонтерів були допомога соціально незахищеним групам населення та порядок громадського простору.

Саме розквіт волонтерської діяльності у нашій країні припав на час Революції Гідності та початок війни на Донбасі, тобто 2014 рік. Найпопулярнішими видами волонтерства були: збір коштів та речей воїнам, медична допомога постраждалим, допомога переселенцям.

З 2015 року в Україні почали створюватися та популяризуватися волонтерські мережі, які об'єднували в собі волонтерів з різних міст та різного віку.

Офіційно волонтерська праця була представлена Постановою Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 року, а також затверджено «Положенням про волонтерську діяльність у сфері надання соціальних послуг». Через деякий час вийшов Закон України «Про волонтерський рух» від 19 квітня 2011 року. Після цих законів з'явилося офіційне визначення волонтер. Волонтер – це фізична особа, яка добровільно здійснює благодійну, неприбуткову та вмотивовану діяльність, що має суспільно корисний характер.

У час новітніх технологій найпростіше дізнатися про актуальні волонтерські позиції з інтернету. Зараз існує багато у Телеграмі каналів, пов'язаних з цікавими пропозиціями. Також можна використовувати Інстаграм-акаунти та Фейсбук. Дуже часто туди виставляють пости з заходами, куди набирають добровольців. Як приклад, наведу декілька організацій, які займаються волонтерством: «Українська Волонтерська Служба», «Таблеточки», «VolunesiansUkraine». Наприклад, остання організація займається спортивними заходами, «Таблеточка» допомагає онкохворим дітям, тобто можна знайти собі до душі заняття, але щоб користь від цього отримували не лише ви. На деяких волонтерствах навіть можуть дати подарунки від спонсорів, чим дуже часто заохочують молодь та дорослих для добрих справ.

Отже, для того, щоб стати волонтером, тобі не треба проходити підготовку, як космонавтам. Тобі потрібно лише бажання та велике серце для добрих справ. Велику роль відіграє зараз ЗМІ, саме через них можна дізнатися про можливості. З кожним роком кількість людей, що займаються волонтерством, зростає. Все частіше волонтерство розглядається як засіб для розвитку, отримання нових знань, знайомств та навичок.

Література

1. Українське волонтерство – явище унікальне. Йому завдячуємо суверенітетом. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2324579-ukrainske-volonterstvo-avise-unikalne-jomu-zavdacuemo-suverenitetom.html> (дата звернення: 02.03.2021)

РОДИННЕ ДЕРЕВО КОСАЧІВ-ДРАГОМАНОВИХ: ДОЛІ НА ТЛІ ЕПОХИ

Горська Д. М.

Науковий керівник – канд. філол. н., доц., завкафедри Циганенко В. Л.
Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел.: (057) 702-14-98)
E-mail: d_us@ukr.net

Леся Українка є одною з найвидатніших письменниць за всю історію української літератури. Її велика сім'я хоч і не має більше настільки відомих представників, але повна освічених і талановитих людей. За часів Радянського Союзу, коли цінність родинної історії дуже занепала, було втрачено багато інформації, яка б змогла багато розповісти про представників роду Косачів-Драгоманових.

Батьки Лесі Петро Антонович Косач та Олена Петрівна Косач-Драгоманова (також відома під псевдонімом Олена Пчілка) – успішний юрист та видатна письменниця. У сім'ї Косачів було шестеро дітей: найстарший Михайло Косач, Лариса (Леся) Косач-Квітка, Ольга Косач-Кривинюк, Оксана Косач-Шимановська, Микола Косач, Ізидора Косач-Борисова.

Чоловіча лінія сім'ї Косачів обірвалася на Юрію Юрійовичу Косачеві, онуку Миколи Косача, який помер 2001 року, не залишивши нащадків.

Чоловіча лінія Драгоманових обірвалася ще раніше. Останній її представник – Михайло Світозарович Драгоманов, онук відомого публіциста та громадського діяча Михайла Петровича Драгоманова, загинув у часи Другої світової війни в концтаборі поблизу Хмельницького.

Найстарший серед дітей Петра Антоновича та Олени Петрівни Косачів – Михайло. З дитинства любив історію та літературу. Він також був письменником, як і його славетні мати та сестра Леся. З останньою вони були нерозлучні у дитинстві та дуже близькі аж до самої смерті Михайла у віці 35 років. Друкувався під псевдонімом Михайло Обачний. Мав доньку Євгенію.

Найстаршою донькою, молодшою за брата Михайла на півтори роки, була Лариса (Леся) – найбільш відома з усієї родинної лінії Косачів-Драгоманових. Прямих нащадків, як відомо, у Лесі Українки немає, але в неї були племінники – діти її сестер та братів.

Олена Косач-Кривинюк – третя дитина у сім'ї Петра та Олени Косачів. Подібно до матері та старших брата та сестри вона друкувала свої твори під псевдонімом Олеся Зірка. Псевдонім складається з ніжних звертань, які застосовувала Леся у листах до неї, під час довгої розлуки із сестрою. Олена є автором «Хронології», присвяченій життю Лесі Українки. Також мала професію лікаря й багато допомагала хворій сестрі. Нашадками Ольги є троє її дітей Михайло, Василь та Олена.

Четверта дитина Оксана Косач-Шимановська, молодша за Лесю на 11 років. Отримавши початкову та середню освіти вдома, поїхала на навчання закордон, після чого до України вже не повернулася. Її нащадки успадкували

подвійні гени сім'ї Косачів-Драгоманових, адже Оксана вийшла заміж за свого двоюрідного брата – Антона Шимановського. Онук Оксани Роберто Гааб, син її єдиної доньки, яку теж назвали Оксаною, є одним з найактивніших та найзацікавленіших нащадків сім'ї Косачів-Драгоманових. Роберто – син швейцарця Фреда Гааба та Оксани Шимановської молодшої. Він зробив великий внесок у відтворення родинного дерева Косачів-Драгоманових, неодноразово бував на Батьківщині своїх славетних пращурів та, сам того не знаючи, подовжив «династію» юристів у сім'ї. Так звана «династія» юристів почалася ще з прапрадіда Лесі Українки Якіма Колодяжного, який був полковим суддею у місті Гадяч. Наступним був Петро Якович Драгоманов – дід Лесі. Також юристом був Петро Антонович Косач, далі була Оксана Олександрівна Драгоманова – двоюрідна сестра Лесі Українки. Наступний представник «династії» Роберто Гааб. Його діти Едда та Гуго також юристи, уже у сьомому поколінні.

Наступною, п'ятою, дитиною у сім'ї Петра Антоновича та Олени Петрівни Косачів був молодший син Микола. Молодший від старшого брата на 15 років, він отримав гарну освіту та непогану роботу, проте таланту матері не успадкував. Після смерті Петра Антоновича Микола жив у родинній садибі – Колодяжному. Згодом продав родинне майно та залишок життя прожив у бідності. Мав сина Юрія.

Наймолодшою дитиною Петра Антоновича та Олени Петрівни Косачів була дочка Ізидора, улюблениця найстаршої сестри Лесі, яка з дитинства майже замінила мати їй, Миколі та Оксані. Під час Другої світової війни разом із чоловіком, сестрою Ольгою та її сім'єю переїхала до Америки, де залишилася на все життя. Після смерті старшої сестри разом зі своїми племінниками, дітьми Ольги та своєю донькою Ольгою та онуками закінчила та видала «Хронологію», тим самим виконавши Ольжин заповіт.

Отже, сім'я Косачів-Драгоманових зробила великий внесок в українську історію. Та їх власні родинні хроніки дуже заплутані та з часом губляться у вирі часу. Нащадки сім'ї Косачів-Драгоманових наразі живуть по всьому світу під різними прізвищами. Це спадкоємці сильних духом, освічених і талановитих людей. І хоча більшість з них не знає української мови та може читати твори своїх пращурів у перекладах на іноземні мови, серед них ще залишились люди, які свято цінують праці своїх предків.

Література

Скрипка Тамара. Персональний сайт. URL: <https://www.t-skrypka.name/>
(дата звернення: 20.02.2021)

ЗАЦІКАВЛЕНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ПОЛІТИЧНИМ ЖИТТЯМ СУСПІЛЬСТВА

Гребенюк А. А.

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В.
Харківський національний університет внутрішніх справ України
(61080, м. Харків, пр-т Льва Ландау, 27, каф. соц.-гум. дисциплін
+38(057)73-98-800)
Email: kafsgd.6f@gmail.com

The given work is devoted to the questioning the interest of young people in modern politics and political phenomena.

Тема зацікавленості молоді в сучасній політиці та політичних явищах в даний час є досить актуальною, зважаючи на останні політичні події в Україні та світі в цілому. В зв'язку з можливістю доступу до всесвітньої мережі Internet молоді люди мають доступ майже до всієї інформації, яка може їх зацікавити, однак потрібно усвідомлювати та обробляти всю цю інформацію, яка надходить до нас, особливо це стосується теми політики. Перш ніж досліджувати питання молоді і політики потрібно з'ясувати ці поняття. Молодь – це соціально-демографічна група, що переживає період становлення соціальної зрілості, адаптації до світу дорослих і майбутні зміни. Молодь має рухомі межі свого віку, вони залежать від соціально економічного розвитку суспільства, рівня культури, умов життя [1, с.105–106]. Політика – це цілісна сфера суспільних відносин, які виникають у процесі здобуття, утримання та використання публічної влади з метою узгодження та задоволення індивідуальних, групових та загальносуспільних інтересів (з метою упорядкування життя суспільства) [2].

На сьогоднішній день досить популярними стають молодіжні рухи, організації, благодійні фонди із залученням мотивованої молоді. Статус молодіжних громадських організацій і їх спілок врегульовано законодавством України, а саме такими актами, як: Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» та Закону України «Про громадські об'єднання».

Молодіжні рухи спрямували своє емоційне піднесення і революційну енергію в конструктивне русло, показавши новий вимір політичної свідомості – вільної від стереотипів минулого і налаштованої на жертвний захист суверенітету своєї держави [3, с. 59]. Однак чисельність цих організацій не є достатньою для об'єднання більшості молоді, що населяє нашу країну.

Молодь завжди гостро реагує на соціальні та політичні процеси і, як не парадоксально, є першою жертвою тих чи інших перетворень. З молоддю доводиться рахуватися як з силою, яка вже сьогодні в багатьох аспектах визначає політичний, економічний і соціальний, культурний розвиток сучасного суспільства. Водночас молодь є найбільш уразливою групою людей, чиє життя піддається загрозі, а благополуччя не відповідає мінімальним

стандартам. [4, с. 256]. Тож на молодь можуть впливати різні зовнішні чинники, адже їх погляди не до кінця є сформованими та уставленими. Однак їх запал може привести до великих змін та навіть революцій, для прикладу можемо взяти Революцію Гідності, де студенти проявляли свою активну позицію.

Що ж стосується опитування молоді щодо зацікавленості політичним життям, то компанія GfK Ukraine провела всеукраїнське опитування, з якого зробила такий висновок, що українська молодь здебільшого не цікавиться політикою. Найцікавішою для неї є політика України на загальнонаціональному рівні: тих, кому дуже цікаво та скоріше цікаво – 13% від усіх опитаних. Бути політично активним важливо лише для кожного п'ятого українця. Молодим людям в Україні також складно визначити, які політичні погляди їм ближчі – праві чи ліві: 38 % опитаних відмовилися відповідати. Відносна більшість (37 %) вважає, що тяжіє усе ж таки до «правих» поглядів, однак, оцінюючи низку тверджень, респонденти продемонстрували виразні нахили до лівих поглядів щодо економічної рівності та ролі держави в забезпеченні добробуту громадян [5, с. 7].

Аналізуючи всі аспекти взаємовідношення молоді та політики, можемо дійти до логічних висновків. Молодь, не зважаючи на доступ до великої кількості інформації не має певної чіткої сформованої позиції щодо політичних поглядів, в неї не достатній рівень політичної активності. Ці проблеми потребують негайного вирішення – впровадження політичної освіти в шкільну програму, створення більшої кількості молодіжно-громадських організацій, підвищення рівня довіри з боку влади до молодого покоління. Позитивні зрушення у цьому напрямку дозволять акцентувати увагу на важливості рішень та власної позиції молодих людей для майбутнього держави.

Література

1. Соціологія : підручник / М. П. Требін, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін. ; за ред. М. П. Требіна. – Х. : Право, 2010. – 224 с.
2. Політико-тематичний словник [Електронний ресурс] // Національна академія внутрішніх справ. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: [https://arm.naiu.kiev.ua/books/politolog\(2018-11-14\)/inf/slovnyk.html](https://arm.naiu.kiev.ua/books/politolog(2018-11-14)/inf/slovnyk.html).
3. Слабошпицький М. Пейзаж для помаранчевої революції. Хроніка-колаж. – К., 2005. – 260 с.
4. Каретна О. О. Політична активність молоді як умова соціальнополітичних трансформацій в Україні // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / гол. ред. С. В. Ківалов ; відп. за вип. Л. І. Кормич. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія»: Південноукраїнський центр гендерних проблем, 2012. Вип. 44. С. 254–265. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/1580/Keretna.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення : 09.05.2020).
5. Гайдай Д., Зарембо К., Українське покоління Z: цінності та орієнтири. – К.: 2017.

ПОЛІТИЧНІ ПОГЛЯДИ ДМИТРА ДОНЦОВА

Долженко Є. О.

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В.
Харківський національний університет внутрішніх справ України
(61080, м. Харків, пр-т Льва Ландау, 27, каф. соц.-гум. дисциплін
+38(057)73-98-800)

Email: kafsgd.6f@gmail.com

Досліджуючи історію України ХХ століття особливо проблеми, пов'язані з розумінням розвитку національної ідеї, не можна недооцінювати постаті Д. Донцова, як значущої у плані формування нової парадигми національного політичного мислення, формулювання завдань, пріоритетів та ціннісних орієнтирів, які б визволили українство від вікових ментальних комплексів.

Дмитро Іванович Донцов (1883–1973) сповідував позицію волюнтаризму, схилившись до думки, що в самій нації вирішальна роль належить еліті, завдання якої полягає в тому, аби своїми фанатизмом і силою волі змусити народ стати рішучим та незламним. «Найбільше гнітять того, хто найменше вимагає». Крізь усі його праці послідовно проведена ідея самостійної, незалежної української держави. У своєму творі «Націоналізм» 1926 р. він закликав раз і назавжди відмовитися від раціонально осмисленого світосприйняття. «Націоналізм – це бунт проти особистого й гуртового егоїзмів». Натомість, панівне місце в ньому мала посісти воля до життя, незламний дух та боротьба української нації за незалежність.

Основні засади інтегрального націоналізму за Д. Донцовим:

- Нація – абсолютна цінність.
- Політичні партії, класи повинні поєднатися заради Вищої мети.
- Вища мета – незалежність держави.
- Мета виправдовує всі засоби.
- Майбутню державу повинен очолити вождь, керманіч з необмеженою владою.
- Соціально-економічні питання – другорядні; скоріш за все держава буде аграрною, з розвинутою кооперацією і капіталістичною промисловістю.
- Необхідно діяти, відкинувши будь-які політичні дискусії.

Д. Донцов наголошує на особливій ролі письменників у суспільстві – як сили, що формує свідомість людей. Вістря критики він спрямував проти тих ідеологів національно-визвольного руху України, які спиралися на загальнолюдські, демократичні ідеали, насамперед М. Драгоманова, М. Грушевського та ін.

Доля судила Д. Донцову довгий життєвий шлях: на полі української публіцистики він працював майже 65 років. Світ за цей час досить змінився, змінилися і погляди Д. Донцова.

У загальних рисах можна виділити 3 етапи його ідейної біографії:

1. Соціал-демократичний етап (до 1913 року). У цей час молодий публіцист цікавиться ідейними течіями свого часу, вивчає і популяризує Маркса і Енгельса і навіть ... викриває «українських буржуазних націоналістів» (під якими він розумів власне представників ліберального, поміркованого українства).

2. Націоналістичний етап (почався в 1913 році і тривав приблизно до 1939 року). У 1913 році Д. Донцов виголошує промову (яка була надрукована брошурою) за здобуття Україною незалежності. У творах цього періоду (який є найбільш плідним і найважливішим у житті Д. Донцова) вирішальною рушійною силою історичного процесу виступає не боротьба класів, а націоналізм, незмінна воля нації до буття та самореалізації.

3. «Містичний» етап тривав приблизно з 1939 року до кінця життя Д. Донцова. Не заперечуючи відверто висловлених у попередньому періоді принципів, Д. Донцов все більше уваги став приділяти проблемам духовного розвитку, побачивши в розвитку духу джерело громадських і політичних змін. Але протягом усього життя нашого «українського Макіавеллі» його провідною зіркою була боротьба за незалежність української держави.

Націоналізм Д. Донцова був ближче за своєю природою до європейських інтегральних націоналізмів, що проте не виключає його радикального характеру. Цікавлячись ідеями Ніцше, Дмитро Донцов прийшов до генерального висновку: нація – не лише «мовна чи національна збірнота». Нація – це «воля щось спільне творити». Д. Донцов намагався прищепити українській суспільності волю до влади і волю до життя, фанатизм на шляху боротьби за власну ідею, тверду віру у власні сили, і тільки такий вихід він вбачав у творенні повновартісної нації.

«Націю може порятувати лише народження нової психології переможців», а не рабів, «не вічний стогін покараних рабів і сльози».

Література

1. Дашкевич Я. Дмитро Донцов і боротьба довкола його спадщини. В кн.: Донцов Д. Твори, Т. 1. Львів, 2001.
2. Лісовий В. Донцов // Філософська і соціологічна думка. – 1991.
3. Сосновський М. Дмитро Донцов: політичний портрет. – Нью-Йорк–Торонто, 1974.

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ ТА ЙОГО ПОЛІТИЧНІ ПОГЛЯДИ

Їжаченко Н. В.

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В.
Харківський національний університет внутрішніх справ України
(61080, м. Харків, пр-т Льва Ландау, 27, каф. соц.-гум. дисциплін
+38(057)73-98-800)

Email: kafsgd.6f@gmail.com

This work is devoted to the study of the historical figure of Hrushevsky. His political views, activities. Influence on the development of the Ukrainian state. Hrushevsky's creative legacy. General characteristics of the concept of the state in his views.

Михайло Грушевський (1866–1934) – лідер українського національно-визвольного руху. Видатний український історик і політичний діяч, автор кількох конституційних проектів та майже 1800 наукових праць. М. Грушевський завершив концептуальне обґрунтування політичної історії українства, відкинувши традиційні схеми і московську династичну генеалогію С. Соловйова, В. Ключевського, довівши, що українці, росіяни і білоруси походять не з однієї «колиски», а кожний з них має власне коріння. М. Грушевський значно збагачується історією державотворення, історією права, судівництва, культури, освіти, релігії, господарства тощо. Політичне, державне життя він вважав важливим, але не єдиним і не найвирішальнішим чинником становлення нації, у тому числі й нації бездержавної.

Головним напрямом його політологічних досліджень була проблема національного самовизначення.

Це поняття він формулював чітко: цілковита самостійність і незалежність є послідовним, логічним завершенням запитів національного розвитку й самовизначення будь-якої народності, що займає певну територію й має достатні нахили та енергію розвитку. З цього слідує:

- прагнення до самостійності є об'єктивною логікою життя, необхідністю саморозвитку будь-якого національного утворення;
- самостійність і незалежність народу пов'язана не лише з територіальними володіннями, а й з відповідними Нахилами народу;
- незалежність особистості неможлива без компетенції та відповідальності; незалежність безпосередньо залежить від енергії розвитку народу;
- відсутність «політичної самостійності» можлива лише за умови, коли народність співіснує з іншими за ефективного громадського ладу, раціонального державного управління.
- багатонаціональній державі, з якої народи намагаються вирватися до політичної самостійності, залишається ображатися тільки на свій рутинний лад, нерациональну економіку, викривлену національно-культурну політику;

– тільки вільна спілка вільних народів є ефективною і з морального, й з економічного погляду.

Загальна характеристика концепції держави за М. Грушевським

Концепція держави М.Грушевського ґрунтується на основоположному принципі національної незалежності українського народу як суверена своєї держави, побудованої на засадах демократичних прав і свобод людини, громадянина, народу. Але справа полягає в тому, що в пошуках найвідповідальнішої форми втілення, реалізації і вияву державотворчій засад учений доходить до визнання автономно-федеративного устрою держава. Ідею автономно-федеративного статусу України сповідували члени Кирило-Мефодіївського братства, вона користувалася популярністю серед українських діячів наступних часів, її визнавала в своїй основній масі Центральна Рада на чолі з її головою М. Грушевським. Всі вони у добрій вірі поєднували з цією ідеєю свою надію на утвердження вільної, демократичної України. Ідея федералізму займала важливе місце в суспільно-політичній думці України, маючи, звісно, відповідне суспільно-політичне, духовне і, в певній мірі, історичне підґрунтя. Ця ідея стала особливо актуальною в ХІХ ст., коли на певному етапі національно-визвольних змагань українського народу ідеал свободи і демократії поєднувався з автономно-федеративною формою його вираження та утвердження.

Важливою рисою діяльності М. С. Грушевського був пошук компромісів. Він стверджував, що тривкими можуть бути стосунки націй, засновані лише на взаємній вигоді, на узгодженні своїх перспективних станів розвитку, за яких свобода, суверенітет і самобутність одного народу не зачіпають іншого.

Отже, Михайло Грушевський досить багатогранна людина, яка мала свої політичні погляди та ідеї розвитку та становлення України. Мав власну загальну характеристику концепцію побудови держави.

Література

1. Політологія: Підр. Для ун-тів / За ред. О. І. Семківа. Львів: Світ, 1993. 576 с.
2. Корольов Г. Автономістсько-федералістські погляди Михайла Грушевського: формування, втілення, трансформація: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 / Г. Корольов; НАН України, Ін-т історії України. К, 2009. 19 с.
3. Рогожич А., Румянцев В. Федералізм М. Грушевського: ідеали та реалії // Вісник Академії правових наук України. 1996. № 6. С. 67–77.
4. Рум'янець В. Михайло Сергійович Грушевський – видатний український державний діяч (До 140-річчя від дня народження) // Вісник Академії правових наук України. 2006. № 4 (47). С. 78–86.

НАЦІОНАЛЬНІ ІДЕЇ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

Кальченко Ю. Р.

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В.
Харківський національний університет внутрішніх справ України
(61080, м. Харків, пр-т Льва Ландау, 27, каф. соц.-гум. дисциплін
+38(057)73-98-800)

Email: kafsgd.6f@gmail.com

Плідна й багатогранна діяльність М. Драгоманова залишається взірцем служіння (в його ж таки розумінні) української нації. А сам він належить до грона тих, хто став «сіллю землі української». Михайло Драгоманов є однією з ключових постатей в українській суспільно-політичній і філософській думці XIX ст. Він політик і політолог, дослідник всесвітньої та вітчизняної історії, соціолог, етнограф, економіст, фольклорист, публіцист і літературний критик.

Суспільно-політична і наукова діяльність М. П. Драгоманова припадає на 60–90-ті роки XIX ст. М. П. Драгоманов був не тільки свідком, а й активним діячем соціальних процесів в Україні 1859–1861 рр. Беззаперечним є факт, що в історії передової суспільно-політичної думки в Україні після смерті Т. Г. Шевченка і до появи наприкінці 70-х років програмних статей І. Франка з питань соціології, історії і літературної критики провідне місце належить Михайлу Драгоманову. Предметом інтересів М. П. Драгоманова були питання про політичну свободу і парламентаризм, права людини і політичну боротьбу, федерацію і децентралізацію, місцеве самоврядування і народовладдя, національне самовизначення і національну партію тощо.

Ще із студентських років М. Драгоманов знаходився у вирі суспільно-політичних подій. Він сміливо виступив на захист прогресивних педагогічних реформ попечителя київського учбового округу М. Пирогова з осудом урядових санкцій проти вченого. Ще чіткіше визначились політичні настрої М. Драгоманова, їхня національна й політична зорієнтованість під час перепоховання Т. Шевченка, коли він заявив над труною Кобзаря: «кожен, хто стає на службу уярмленому народу, свідомо надіває терновий вінець». Це стало своєрідним девізом та осмисленим життєвим вибором і самого М. Драгоманова. Він характеризував українську літературу, народну й писемну, як такі що не поступалися іншим слов'янським літературам. Провідною в його політико-ідеологічних пошуках стала ідея української державності. Його суспільно-політична концепція поєднувала соціалістичні ідеї, ідеї соціальної рівності і справедливості з буржуазно-демократичними ідеями конституційного права, широкого місцевого самоуправління, необхідністю політичної боротьби. Успадкувавши традиції Кирило-Мефодіївського товариства, М. Драгоманов розвивав їх. Це знайшло відображення в програмі «Громади», підписаній С. Подолинським, М. Павликом та М. Драгомановим. Всі твердо відстоювали автономно-федеративні позиції у вирішенні соціально-економічних та державно-правових питань розвитку слов'янських народів. Не заперечуючи певної ролі соціальної революції в історичному розвитку суспільства, віддавав

перевагу еволюційним методам дій політичних сил, політичних партій і рухів, вважав, що політичною просвітою і пропагандою можна добитися більшого успіху, ніж кривавими повстаннями. М. Драгоманов принципово та послідовно виступав проти будь-якої тиранії та диктатури, будь вона монархічно-бюрократичного або революційного походження.

Критикуючи абсолютизацію інтересів трудового народу, М. Драгоманов, водночас продовжував народницько-демократичну традицію під прапором громадянства. Метою перевлаштування суспільства він проголосив «без начальство». Суть концепції, виробленої Драгомановим, полягала в забезпеченні національних інтересів України через конституційно-правову реорганізацію Росії, надання твердих гарантій конституційних прав громадян, права самоврядування для окремих регіонів і національностей та забезпечення вільного розвитку української культури. Він принципово та послідовно виступав проти будь-якої тиранії та диктатури, будь вона монархічно-бюрократичного або революційного походження. Вони обидві засновані на унітарно-демократичних структурах влади та несумісні із правами людини та свободою народу.

Видатна українська поетеса і політична діячка Леся Українка сказала про засновника політичної науки в Україні: «М. Драгоманов, що був великим українським душоловом, тримався і в літературі, і в політиці, і в приватному житті тієї засади, що «чистое дело требует чистых средств», і тримався її до кінця з великою завзятістю і невмолимністю..»

Хворів на аневризму аорти, через що йому було важко говорити. Помер від розриву аорти 2 липня 1895 року. Похований в Софії за протестантським обрядом. Ім'я Михайла Драгоманова 1920 року присвоєне Національному педагогічному університету. 1993 року Українська студія телевізійних фільмів випустила фільм «Титан. Михайло Драгоманов» (сценарій Володимира Колодяжного, режисер Олексій Мажуга). 2001 року з нагоди 160-річчя від дня народження науковця НБУ випустив ювілейну пам'ятну монету.

Література

1. Драгоманов Михайло Петрович – учений, політик, публіцист. До 170-річчя від дня народження. URL: <https://kpi.ua/dragomanov> (доступ від: 20.02.2021)

2. Основоположні політичні ідеї Михайла Драгоманова. Реферат. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/politolog/15764/> (доступ від: 08.02.2021)

3. Національні ідеї Михайла Драгоманова. URL: http://librarysnu.at.ua/s_1_09_2015/nac-ideji_m-dragomanova.pdf (доступ від: 20.02.2021)

КИРИЛО-МЕФОДІЇВСЬКЕ БРАТСТВО

Каракуця В. С.

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В.
Харківський національний університет внутрішніх справ України
(61080, м. Харків, пр-т Льва Ландау, 27, каф. соц.-гум. дисциплін
+38(057)73-98-800)

Email: kafsgd.6f@gmail.com

У кінці XVIII ст. територія України була розділена між Австрійською і Російською імперіями. До цього часу завершилася ліквідація української державності. В обох імперіях розгалужений бюрократичний апарат повністю контролював всі сторони життя суспільства. Тобто на рубежі XVIII–XIX ст. у розвитку української культури склалася кризова, критична ситуація. Власне стояло питання про саме її існування.

Після розгрому декабристського руху та офіційної заборони масонства на території Російської імперії настав час реакції, пов'язаний з іменем царя Миколи I. Для України він відзначився подальшим наступом на її права, нівелюванням її особливостей та державницької пам'яті. У 40-х роках XIX ст. в опозиційну до існуючого ладу боротьбу включаються не лише передові представники дворянства, але й різночинці (інтелігенція, службовці). Поступово розвивається національна ідея – ідея, пов'язана з національно-державними перспективами розвитку України, з ростом національної самосвідомості, усвідомленням українського народу себе як етнічної спільності. Виникають політичні організації, учасники яких ставили за мету не лише соціальне, але й національне визволення українського народу.

Перша офіційна згадка про Кирило-Мефодіївське товариство пов'язана з доносом, коли в березні 1847 р. студент Київського університету Олексій Петров доніс царським властям про таємне товариство, яке він випадково виявив. Поліція одразу ж заарештувала провідних членів цієї групи й доставила їх у Петербург. У результаті посиленних допитів власті дізналися про існування Кирило-Мефодіївського братства – першої в Україні організації політичного спрямування. Кирило-Мефодіївське товариство (братство) – українська таємна політична організація, яка існувала в Києві протягом грудня 1845 – березня 1847 рр. Ініціаторами створення були В. Білозерський, М. Гулак, М. Костомаров, П. Куліш, О. Маркевич. Членами братства були Г. Андрузький, О. Навротський, Д. Пильчиков, І. Посяда, М. Савич, О. Тулуб. У квітні 1846 р. до братства вступив Т. Шевченко. За оцінками дослідників близько 100 осіб підтримували зв'язки і дружні відносини з членами товариства. Серед членів товариства, на відміну від масонів чи декабристів, не було представників великої родової аристократії,

його основу складали вчені, письменники, діти середніх чи дрібних землевласників.

Програмні положення Кирило-Мефодіївського братства викладені в «Книзі буття українського народу», «Статуті Слов'янського братства Св. Кирила і Мефодія», підготовлені М. Костомаровим, та в «Записці», написаній В. Білозерським. В основу документів було покладено ідеї панславізму та українського національного відродження. Головне завдання братства полягало в побудові майбутнього суспільства на засадах християнської моралі, шляхом здійснення цілого ряду реформ, зокрема, створенні демократичної федерації слов'янських народів на принципах рівності і суверенності на чолі з Україною; знищенні царизму, скасування кріпосного права та станів; встановлення демократичних прав і свобод для громадян; зрівняння у правах всіх слов'янських народів щодо їх національної мови, культури та освіти.

Кирило-мефодіївці, еднаючись на основі спільних політичних поглядів, бачили різні шляхи втілення їх у життя – від ліберально-поміркового реформізму (М. Костомаров, В. Білозерський, П. Куліш) – до революційних методів боротьби (Т. Шевченко, М. Гулак, Г. Андрузький).

Члени братства вели активну громадсько-політичну діяльність: розповсюджували програмні документи, прокламації («До братів-українців», «До братів-великоросів і поляків»), твори Т. Шевченка; займалися науковою роботою, виступали з лекціями в навчальних закладах Києва, піклувалися про розвиток народної освіти, збирали кошти на відкриття народних шкіл, написання і видання нових книг (зокрема, П. Куліш підготував перший підручник з історії України «Повість про український народ», виданий 1846 р.)

Діяльність Кирило-Мефодіївського товариства мала велике значення, причому з кількох міркувань. Зокрема, створення братства було першою, хоча і невдалою, спробою інтелігенції перейти від культурницького до політичного стану національного розвитку; воно привернуло до себе увагу царського уряду, який вважав потенційно небезпечним невпинне зростання свідомості українців.

Ліквідація Товариства дала поштовх до рішучого наступу антиукраїнських сил і ознаменувала початок тривалої, безупинної боротьби української демократичної інтелігенції проти російського царату.

Література

1. Савченко Н. М., Подольський М. К. Історія України: модульний курс. Навчальний посібник. К., 2006. 544 с.
2. Бойко О. Д. Історія України. К., 1999. 658 с.
3. Греченко В. А. Історія України: Модульний курс. Х., 2009. 384 с.

ЗАСТОСУВАННЯ ГЕЛОТОТЕРАПІЇ ПРИ НАДАННІ ДОПОМОГИ ТЯЖКОХВОРИМ ПАЦІЄНТАМ ЛІКАРЯМИ-ВОЛОНТЕРАМИ ТА СТУДЕНТАМИ ДНІПРА

Сеннуні М. М., Кузнецова Н. В.

Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викл. Кузнецова Н. В.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

(49044, Дніпро, вул. Вернадського, 9, каф. мовної підготовки,

тел. (056) 713-52-29)

e-mail: nv-kyznetsova@i.ua

Today, the volunteer movement is one of the most widespread in the world. It is aimed at providing free assistance to all those in need. This article describes the activities of students-volunteers of the Dnipro Medical Academy, presents charity events that they conduct under the guidance of teachers. Special techniques aimed at reducing the somatic and mental disorders of patients are named. The goals of the volunteer initiative in the context of the spread of COVID-19 infection are defined. Sponsorship of foreign associations plays a significant role in various charitable events.

Проявляти милосердя, співчуття, підтримувати і надавати допомогу тим, хто її потребує, – це давня традиція студентів і співробітників медичної академії, в основу якої закладені праці Катеринославського лікаря ХІХ століття І. В. Лешко – Попеля. Його по праву можна назвати першим волонтером міста Дніпра.

Все життя і трудова діяльність благодійника спрямовані на лікування і підтримку незаможних верств суспільства. Він мав свою лікарську практику і абсолютно безкоштовно приймав пацієнтів, робив операції бездомним і допомагав жебракам. Саме його приклад наслідують студенти-учасники волонтерського руху ДМА.

Волонтер – це людина, яка добровільно надає допомогу самотнім людям похилого віку, хворим, багатодітним і бездомним людям. У нашому виші сформовано волонтерський сектор Ради студентів, який регулярно організовує благодійні акції на підтримку хворих, особливо дітей.

Як правило, у волонтерських акціях беруть участь викладачі та студенти стоматологічного факультету, першого і другого міжнародних факультетів, чия майбутня професійна діяльність безпосередньо пов'язана з роботою в лікарні. Вони відвідують будинки-інтернати Дніпра, Придніпровський геріатричний пансіонат, Поліванівський дитячий будинок-інтернат Магдалинівського району, Дніпровський міський соціальний центр матері та дитини, відділення паліативної та хоспісної допомоги міської клінічної лікарні міста. Значну підтримку їм надали іноземні асоціації студентів з Індії, Марокко, Тунісу, Ізраїлю, а також франкомовних громадян.

Одним з методів, який давно застосовується в усьому світі і поширений в середовищі волонтерів медакадемії, є гелототерапія (сміхотерапія,

гуморотерапія). Метод являє собою нову медичну технологію, засновану на застосуванні сміху серед тяжкохворих пацієнтів. Дана унікальна терапія допомагає боротися зі страхами і психологічними зажимами хворих, рятує від неврозів афганців, жертв сексуального насильства і заляканих дітей, йде на користь онкохворим і людям, постраждалим від радіаційного впливу.

Гелотологія – наука про сміх (від грецького «gelos» – сміх) зародилася в США в 60-х роках ХХ століття в Стенфордському університеті. Її засновник-психіатр Вільям Фрай разом з дослідниками-гелотологами Н. Казінсом, М. Тітцем, В. Франклом розробили фундамент сучасної гуморо- і сміхотерапії. Пізніше німецький психотерапевт М. Тітце співпрацював з лікарняними клоунами і розробив так званий новий напрямок в гелотології – юмородраму.

На базі Дніпропетровської медичної академії під керівництвом лікаря Н. М. Ілляшенко вже кілька років існує команда «Доктор Клоун», яка надає допомогу тяжкохворим маленьким пацієнтам. Її діяльність полягає в наданні паліативної допомоги невиліковним хворим. Зокрема, лікарі-волонтери та студенти допомагають налаштуватися на позитив, подолати депресію, забути про хворобу. У цьому плані велика роль іноземних студентів, які з благодійною метою відвідують дитячі будинки Дніпра і опікуються дітьми з обмеженими фізичними можливостями. Так, студенти-марокканці Маруан Ель-Жуахрі, Мекайссі Мохамед, Удда Яхья, Зеккамі Ваїл Аюб, Уссама Ель Кассемі під керівництвом подружжя волонтерів Зорянових допомогли діткам відвідати дитячу виставу в театрі «Вірино».

В умовах пандемії, викликаній поширенням коронавірусної інфекції – COVID-19, людям з важкими захворюваннями необхідний особливий догляд, спрямований на нерозповсюдження небезпечного вірусу. Підчас тривалої ізоляції вони потребують моральної підтримки, яку з успіхом надають волонтери медичної академії, як студенти, так і викладачі.

Література

1. Благодійний фонд «Помагаєм»/ [https:// pomogaem. com.ua/index.php](https://pomogaem.com.ua/index.php) (дата звернення: 27.02.2021)
2. Лікарі-волонтери подарували свято невиліковним хворим/ <https://dma.edu.ua/ua/novini/1050-likari-volonteri-podarovali-svyato-nevilikovnim-khvorim> (дата звернення: 27.02.2021)

КУЛЬТУРА ЯК СКЛАДОВА СУСПІЛЬНОГО ТА ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ

Малахова А. А.

Науковий керівник – канд. філол. н., доц. Гарбар М. А.
Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)
E-mail: anna.malakhova@nure.ua

It is known that the genesis of culture is not very simple and is associated with the historical development of society. At the same time, quite peculiar and cultural knowledge that relate to many areas of development of society. However, without cultural knowledge, one cannot talk about a civilized society, a person, we do not consider the progress of humanity in the future.

Культура є важливою складовою життя як усього суспільства, так і окремої особистості. Поняття «культура» є складним і багатограним. Багато дослідників як давніх, так і новітніх часів вивчали різні аспекти цього унікального явища [1]. Розглянемо специфіку та основні функції культури.

Саме слово «культура» походить з латинської і має значення «обробіток», «догляд». Пізніше слово «культура» все частіше починає вживатися як синонім освіченості, вихованості людини, і в цьому сенсі воно увійшло дійсно в усі європейські мови. Культура є базою для миролюбного співіснування. Зараз у світовій літературі ми знайдемо безліч визначень слова «культура». Але говорячи про походження, можемо сказати, що наше суспільство звикло до двох провідних напрямів культури – матеріального та духовного [2]. Далі проаналізуємо ці напрями.

Матеріальна культура включає в себе різноманітні за типами та формами артефакти, де природний об'єкт і його матеріал трансформовані так, що об'єкт перетворено на річ. Ця культура, в іншому сенсі слова, – людське «Я», перевдягнене в річ; це духовність людини, втілена в форму речі; це людська душа, здійснена в речах; це дух людства, який матеріалізувався і втілюється.

У матеріальну культуру входять перш за все різноманітні засоби матеріального виробництва: енергетичні та сировинні ресурси неорганічного або органічного походження, геологічні, гідрологічні або атмосферні складові технології матеріального виробництва. Це знаряддя праці – від найпростіших гарматних форм до складних машинних комплексів. Однак слід підкреслити, що матеріальна культура людства завжди ширше наявного матеріального виробництва. У неї входять всі види матеріальних цінностей: архітектурні цінності, будівлі і споруди, засоби комунікації та транспорту, парки і обладнані ландшафти і т. п.

Духовна культура включає в себе, з одного боку, сукупність результатів духовної діяльності, а з іншого – і саму духовну діяльність. Магдалена Красовська-Іграс підкреслює, що «культура вчить толерантності та взаєморозумінню. Без неї людство не буде існувати. Культура також говорить

про якість життя. Вона створює відчуття довіри і солідарності між людьми, приносить задоволення і щастя людям» [4].

Індивідуальність цивілізованих знань полягає у тому, що їх структура становить цілий макросвіт, який охоплює науку, мистецтво, міфологію, мораль, політику, право. Закономірно виділяють всесвітню й національну культури. Глобальна культура становить синтез кращих досягнень усіх національних культур різних народів, що населяють нашу планету.

Культура перетворилася на складну за діяльністю, різноманітну за формами духовну освіту. У загальному сенсі, однак, можна говорити про деякі цілісні функції культури. Так, культура реалізує оцінну функцію.

Важлива функція культури – пізнавальна, що забезпечується різними формами пізнавальної діяльності. Унаслідок пізнавального ставлення до світу культура визначає зміст і значення змісту артефактів чи явищ природи, які стали об'єктом культури [3, с. 8].

Змістотворна функція культури здійснюється за допомогою різних творчих прийомів, особливих для кожного виду духовної діяльності, мов і знаків, специфічного набору символів і образів, понять та ідей.

Рекреативна функція культури створює способи і стани, де людина отримує можливість відновлювати власні духовні сили, приводити в норму свій духовний потенціал, проводити своєрідну профілактику духовного стану, те, що зазвичай називається «очищенням душі».

Очевидно, що культура – це цілісний організм, і найвищих результатів досягає та особистість, яка не замикається в окремих ізольованих духовних практиках. У відкритій культурі й особистість повинна бути відкритою, звичайно, за умови духовної самостійності й самодостатності [2, с. 36].

Ціннісна функція відображає важливий якісний стан культурних знань людини та суспільства. Саме система цінностей формує певні ціннісні потреби й орієнтацію людини. За характером і якістю цих потреб і духовних орієнтирів роблять висновки про рівень культури особистості.

Генезис і розвиток культури становлять цілісний процес із засвоєнням і збереженням цінностей минулого, трансформацією і збагаченням їх в сьогоденні і передачею цих цінностей як вихідного матеріалу для культури майбутнього. Тому вивчення специфіки культури на кожному історичному етапі становить важливе завдання сучасної науки.

Література

1. Особливості культурних здобутків. Харків, 1998. 224 с.
2. Радугин А. А. Культурология. Москва, 2001. 304 с.
3. Українська та зарубіжна культура. Київ, 2000. 584 с.
4. Каково значение культуры и культурной поддержки? // Культура и креативность. URL: <https://www.culturepartnership.eu/article/culture-for-better-life> (дата звернення 26.02.2021).

ВИДАТНІ МИТЦІ СЛОБОЖАНЩИНИ: СЛАТІН І. І.

Мякшин А. С.

Науковий керівник – ст. викл. Сергієва А. В.

Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)
E-mail: vsevolod.krasnikov@nure.ua

The land of Slobozhanshchyna is rich in outstanding personalities and talented artists. It is thanks to them that we have deep cultural traditions, art schools, which were founded several centuries ago, created symphony orchestras and theaters. The relevance of the study is due to the high attention to the cultural heritage of our country. The purpose of our work is to consider the main trends in the development of culture in Slobozhanshchina, in particular the life and work of Slatin.

Земля Слобожанщини багата видатними особистостями та талановитими митцями. Саме завдяки їм ми маємо глибокі культурні традиції, мистецькі навчальні заклади, що засновані декілька століть тому, створені симфонічні оркестри та театри. Актуальність дослідження зумовлена високою увагою до культурного надбання нашої країни. Мета нашої роботи – розглянути основні тенденції розвитку культури на Слобожанщині, зокрема життя та діяльність І. І. Слатіна.

Біля джерел вищої музичної освіти в місті Харкові стояв Ілля Ілліч Слатін – видатний громадський діяч, диригент, піаніст, вчений, засновник і перший директор Харківської консерваторії (нині університет мистецтв імені В. І. Котляревського). У різні роки Ілля Ілліч очолював Харківське відділення Імператорського Російського товариства та музичні класи при ньому, симфонічний оркестр і музичне училище. І. Слатін вів просвітницьку та організаційну діяльність, запрошував до Харкова відомих Європейський музикантів, викладачів, диригував у місті та його межами численними концертами за участю створеного ним симфонічного оркестру. Мав величезний авторитет в музичних колах, особисто був знайомий з видатними діячами мистецтва – П. Чайковським, братами Рубінштейн, М. Римським-Корсаковим.

Народився Ілля Ілліч у Белгороді, але в десять років батьки перевезли його до Харкова і віддали в пансіон Слевицького: там давали як загальну, так і музичну освіту. В цьому віці музикант вже непогано грав на фортепіано. У своєму бажанні стати музикантом Слатін остаточно ствердився після того, як потрапив на концерт піаніста-віртуоза, який приїхав до Харкова на гастролі.

У вісімнадцять років Слатін вступає до Петербурзької консерваторії, потім навчається у Берліні. Його все більше захоплює диригування. В Європі проходять перші концерти, як диригента. 1871 року музикант повертається до Харкова і відкриває музичні класи, в яких навчалися понад двісті учнів, а восени 1883 року музичні класи були перетворені на музичне училище (нині музичне училище імені Б. Лятошинського), у ньому викладали випускники

Московської, Петербурзької та Празької консерваторій. Не раз Ілля Ілліч організовував концерти видатних російських музикантів у Харкові; найчастіше вони концертували безкоштовно, а збори йшли на користь харківського відділення Російського Музичного Товариства.

Музиканти із задоволенням приїжджали до Харкова – бо знали, що тут їх чекає вибаглива публіка. На запрошення Слатіна прибули до Харкова С. Танєєв, С. Рахманінов, М. Іпполітов-Іванов, С. Рубінштейн, П. Чайковський. Майже півстоліття беззмінним директором музичного училища був Ілля Слатін. 1917 року на базі цього закладу відкрито консерваторію та Ілля Ілліч став першим ректором. На початку в консерваторії навчалось близько 650 студентів і 30 відсотків мали змогу навчатися безкоштовно.

Ректор зробив відкритими для широкої слухацької аудиторії концерти та студентські іспити – ця чудова традиція збереглася й донині. Як керівнику Слатіну доводилося постійно шукати кошти на розвиток навчального закладу, виявляючи не аби які адміністративні таланти й дипломатичний хист. 1893 року за проханням Іллі Ілліча приїхав Петро Чайковський, візит якого викликав шалений захват.

На концерти за його участю не можливо було придбати квитки. На честь маестра в будинку Слатіна відбувся урочистий обід за участю музичної еліти міста.

Перебуваючи проїздом у Варшаві, отримав пропозицію очолити Варшавський музичний інститут, але відмовився, його серце було віддано Харкову. 1917 року І. Слатін до нових порядків у інституті ставився скептично та залишив пост ректора консерваторії. У наші часи на будинку, де мешкав І. Слатін встановлена меморіальна дошка, а в громадській галереї «Обереги музичної Харківщини» зберігається диригентська паличка засновника Харківської консерваторії, організатора музичного життя міста – Іллі Слатіна.

Розвиток будь-якої сфери людської діяльності є результатом плідної праці. У кожній галузі завжди є група талановитих людей, захоплених своєю справою, які будуть сприяти розгортанню та руху. Життя та діяльність Іллі Ілліча Слатіна було цілковито присвячено улюбленій справі. Все для міста, все для культури. До наших часів існує заклади, які створив та очолював І. Слатін. Це найвища нагорода для талановитої та порядної людини.

Література

1. Електронний ресурс: <https://www.slk.kh.ua/multimedia/istoriya/istoriyi-zhittya/toj-xto-prinis-u-xarkiv-muziku.html>
2. Електронний ресурс: <https://kharkovassemblies.com/2006-illia-slatin-do-135-richchia-profesiinoi-muzychnoi-osvity-na-slobozhanshchyni/>

ПОЛІТИЧНІ ПОГЛЯДИ КНЯГИНИ ОЛЬГИ

Охрименко А. Д.

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В.
Харківський національний університет внутрішніх справ України
(61080, м. Харків, пр-т Льва Ландау, 27, каф. соц.-гум. дисциплін
+38(057)73-98-800)

Email: kafsgd.6f@gmail.com

Strengthened the central government. Carried out tax reform, setting deadlines, amounts and places of payment of tribute. Developed diplomatic relations with European countries. She spread the influence of the new faith, which she became a follower of after her baptism in Constantinople.

Існує декілька версій щодо походження княгині Ольги:

1. Київська версія. Походження Ольги залишається загадковим. Існує навіть версія, що вона була останнім нащадком Аскольда, чия сім'я могла бути вивезена у Псков. Також є версія про походження княгині з Плискова, який лежав на межі полянських, древлянських і уличських земель на притоці р. Росі (нині – с. Плисків Погребищенського р-ну, Вінницької обл., приблизно 170 км від Києва).

2. Галицька версія. За нею, майбутня правителька Русі народилась у Пліснеську (нині – с. Підгірці, Бродівського р-ну, Львівської обл.). Її батьками були Олег і Хельгі, відповідно онук данського правителя Хельги і донька східнослов'янського князя Будимира.

3. Олегівська версія. Оскільки ім'я Ольга прямо пов'язане з Олегом, існує версія, що вона була його прийомною дочкою. Літопис: «...яко Ольгови дщи бе Ольга».

4. Болгарська версія. Становище Ольги при київському дворі було винятковим: літопис зафіксував дату її шлюбу, у неї був окремий двір у Вишгороді, її посол на рівні послів «світлих» князів з місцевих династій брав участь у переговорах з Візантією у 944 році, полководці Ігоря одностайно визнали її регентшею, а юного сина Святослава спадкоємцем. Отже, Ольга навряд чи могла бути дочкою посадника Пскова чи іншого боярина. Стан відносин з Болгарією та джерела також не дають можливості вважати її дочкою болгарського царя Симеона I Великого, народженою бл. 896 р. у Плиссі. Інша, більш детально аргументована версія, що Ольга, яку князь Олег привіз з Болгарії, була онукою болгарського князя Бориса I, дочкою його сина Володимира I, попередника на болгарському престолі і брата Симеона.

5. Тмутараканська версія. Згідно з нею, Ольга була донькою печенізького або половецького князя Тмутаракана, мусульманка, невідомо яким чином опинилася в гаремі Ігоря.

6. Псковська версія. Невідома хронологія її життя, безперечною можна вважати лише дату смерті, зафіксовану церковним літописцем. «Повість временних літ» відносить шлюб Ольги й Ігоря до 903 року.

При цьому літописець вагається, описуючи її походження: «от Плескова», «...Неци же глаголють, яко Ольгови дщи бе Ольга». За пізнішим Іоакимовим літописом Ольга була родом з Ізборська з роду Гостомисла. «Кроник псковский», що зберігся в списку 1689 р., представляє Ольгу не уродженкою, а лише засновницею Пскова [1].

Але, головним є те, що Ольга була одним із визначних політичних діячів періоду Київської Русі. Це перша правителька, яка звернула свою увагу на внутрішню політику, а також намагалася йти шляхом мирних договорів і уникати війн. Прихід до правління княгині Ольги почався з сумних подій – після вбивства древлянами її чоловіка, князя Ігоря: «Древляне же, услышав, что идет снова, держали совет с князем своим Малом: «Если повадится волк к овцам, то вынесет все стадо, пока не убьют его; так и этот: если не убьем его, то всех нас погубит»... и древляне, выйдя из города Искоростеня, убили Игоря и дружинников его, так как было их мало...» [2]. У 945 році Ольга жорстоко придушила заколот, але він став для неї гарним приводом для роздумів про введення реформ всередині держави. Вона встановила нові правила по збору полюддя. Нові правила включали в себе встановлення місця збору данини – «погостів», і розміру данини – «уроків». Після введення погостів і уроків, Ольга активно будує міста і фортеці, зміцнюючи оборону Русі. У Києві був побудований кам'яний палац Великої Княгині Ольги – це була одна з перших двох кам'яних споруд у Київській Русі. Інша споруда була побудована у Вишгороді.

Активно вона займалася і зовнішньою політикою. Зовнішня політика за князювання княгині Ольги зводилася до пошуку нових союзників і зміцнення міжнародних відносин. 956 рік – в Києві побувала візантійське посольство. Імператор Візантії запросив надати йому військову допомогу. 957 рік – дипломатична поїздка Ольги до Константинополя. Вона була прийнята імператором Костянтином VII Багрянородним і хрестилася в православній вірі. Підтверджено умови договору 944 року. 959 рік – посольство Ольги до германського імператора Оттона. До Києва приїздить єпископ Адальберт для проповіді християнства, вигнаний язичною опозицією. Княгиня Ольга дає наказ розрушати статуї язичницьких богів та замість них встановлювати хрести. 959 рік – війна Хазарії проти Русі. 963 рік – війна Києва в союзі з печенігами проти Хазарії. 968 рік – напад печенігів на Київ. Оборonoю міста керувала Ольга, Київ був врятований від облоги та руйнування.

Отже, вона зробила величезний внесок у розвиток Київської Русі. Зміцнила центральну владу. Провела реформу оподаткування, розвивала дипломатичні відносини з країнами Європи. Поширювала вплив нової віри, адептом якої стала після хрещення у Канстантинополі.

Література

1. Бойко О. Д. Історія України. К., 1999. 656 с.
2. Греченко В. А. Історія України: Модульний курс. Х., 2009. 384 с.

ОСНОВОПОЛОЖНІ ПОЛІТИЧНІ ІДЕЇ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

Павлов М. В.

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В.
Харківський національний університет внутрішніх справ України
(61080, м. Харків, пр-т Льва Ландау, 27, каф. соц.-гум. дисциплін
+38(057)73-98-800)
Email: kafsgd.6f@gmail.com

Визначне місце в історії української науки і культури кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. посідав М. Грушевський, історик і патріот свого народу. Як політик М. Грушевський був засновником Національно-демократичної партії Галичини і Товариства українських поступовців у Києві, творцем засад Української незалежної держави, першим президентом УНР. У науковій творчості і політичній діяльності М. Грушевський вважав вищим мірилом любов до свого народу і до історичної істини.

Основні позиції суспільно-політичних поглядів М. Грушевського впливають із його концепції історіософії. Колосальна ерудиція у сфері історії, літератури, мистецтва, гуманітарних наук загалом неминуче дала змогу вченому скласти своє розуміння суспільного процесу та політичного розвитку. Це засвідчує, зокрема, вступна лекція, яку М. Грушевський виголосив 30 вересня 1894 р. у Львівському університеті, і у якій виклав свою історіософію що визначала вихід на суспільно-політичну проблематику.

Щоб зрозуміти не лише історіософську концепцію М. Грушевського, а і його суспільно-політичну позицію, потрібно розглянути три основні категорії, які в поглядах ученого посідали визначальне місце. Це «народ», «держави» і «герой в історії», які у політика несуть змістове навантаження, почерпнуте з різних філософських систем. «Народ» у М. Грушевського, – зазначав М. Прицак, – це поняття метафізики романтичного періоду, тоді коли його «держави» – це анархістично-соціалістичний термін Прудона-Драгоманова. Тільки «герой в історії» відповідає позитивістській концепції, як і метод праці перших шести томів ІУР.

Творча спадщина М. Грушевського налічує більш як 2 тис. бібліографічних одиниць – книг, статей, рецензій, інших публікацій. Він – академік Всеукраїнської академії наук, перший президент України, ним підписаний ІV Універсал, що проголосив державну незалежність України. Головним напрямом його політологічних досліджень була проблема національного самовизначення.

Він автор десятитомної «Історії України-Руси», найбільшої історіографічної праці про український народ, котра увійшла до скарбниці світової історіографії. Написана на великому документальному матеріалі архівів України, Росії, Польщі, Швеції, Туреччини, вона є, образно кажучи, історичним посвідченням чи паспортом українського народу. Створення М. Грушевським фундаментальної історії України мало не лише наукове, а й

політичне значення, оскільки Україна тоді була розділена між австрійськими, польськими та російськими сусідами, реакційні кола яких узагалі не визнавали за українським народом права на існування як нації й права на власну мову та культуру.

Важливою рисою діяльності на політичній ниві М. Грушевського був пошук компромісів. Він стверджував, що тривкими можуть бути стосунки націй, засновані лише на взаємній вигоді, на узгодженні своїх перспективних станів розвитку, за яких свобода, суверенітет і самобутність одного народу не зачіпають іншого.

Будучи соціалістом за світоглядом, М. Грушевський замість реальної нагоди відродження самостійної української державності довгий час відстоював ідею перебудови Росії на федеративних засадах, де б Україна була одним із суб'єктів федерації. Тільки в IV Універсалі він відійшов від цієї позиції. Його нерішучість у відстоюванні національних інтересів, поступливість Тимчасовому урядові й московським більшовикам дорого коштували і йому особисто, й українському народові.

Як історик М. Грушевський прагнув з'ясувати питання ролі держави в історичному плані. Тут значення мало, чи держава відповідала чи не відповідала потребам народу. Саме у цій сфері М. Грушевський шукав ілюстрації своїм поглядам.

Без сумніву, напрацювання науковця, громадського та політичного діяча справили визначальний вплив на становлення вітчизняної науки, активізацію національно-визвольного руху українців та залишаються актуальними для нашого часу. Існує досить значна кількість думок щодо його діяльності серед науковців і політиків як того періоду, так і сьогодення.

Література

1. Великий Українець: матеріали з життя та діяльності М.С. Грушевського / упоряд. А. Демиденко. – К.: Веселка, 1992. – 551 с.
2. Грушевський М. На порозі нової України: Гадки і мрії: монографія / М. Грушевський. – К.: Наук. думка, 1991. – 122 с.
3. Пиріг Р. Я. Ідейно-політичні підстави компромісу Михайла Грушевського з більшовицькою владою / Р.Я. Пиріг // УІЖ. – 2006. – №5. – С. 4–19.
4. Тельвак В. Теоретико-методологічні підстави історичних поглядів Михайла Грушевського (кінець XIX – початок XX століття) / В. Тельвак. – Нью-Йорк–Дрогобич, 2002. – 236 с.

ЕВОЛЮЦІЯ СУСПІЛЬНОГО СПРИЙНЯТТЯ СТРІТ-АРТІВ ЯК ОБ'ЄКТІВ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ

Пічієнко М. Г.

Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Коваленко Е. А.
Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057)702-14-98)
e-mail: mariia.pichiienko@nure.ua

Various art objects such as murals, graffiti and street art elements have appeared on the walls of Ukrainian houses, but there are ongoing disputes over them. Public sentiment has varied over times, but we still do not have a consensus what constitutes vandalism and what is an artwork.

У сучасному світі склалося певне світобачення, яке визнає у одному із напрямів модернізму – авангардизмі, а саме у стріт-арті, творчу складову самовираження, яка прикрашує і додає яскраві кольори у сірість житлових кварталів великих і малих міст. Зокрема, такі міста як Амстердам, Берлін та інші визнають графіті частиною сучасного міського мистецтва, і туристична індустрія підтримує це, організовуючи екскурсії у місця, де знаходяться кращі зразки цих творів. Але, на жаль, в українських містах постійно тривають суперечки між художниками, місцевими мешканцями і міською владою щодо того, вважати стріт-арт мистецтвом чи актом вандалізму. Тому потрібно довести людям, що ці витвори дійсно являються надбанням сучасної культури.

Першим стріт-артам і муралам в Україні довелося переборювати суспільні упередження, викликані недовірою до витворів цього напрямку мистецтва, які з'явилися ще у 80-х роках. Навіть зараз стріт-арт, зокрема несанкціонований, часто розглядається як елемент криміналістичної «Теорії розбитих вікон», ідея якої полягає у тому, що навіть невеликі свідчення руйнувань і занепаду в громадських місцях згодом призводять до наростання хаосу, підсумком якого врешті-решт стане зростання організованої злочинності та недотримання законів і норм правопорядку. Недивно, що зі стріт-артом борються як комунальні служби, так і власники об'єктів, на яких створені ці малюнки. Мабуть найяскравішим прикладом такого протистояння зокрема в Харкові є «Стіна розбрату», яка виникла на місці арт-об'єкту відомого вуличного художника Гамлета Зінківського. Коли авторський малюнок зафарбували у сірий колір, активісти і небайдужі розпочали боротьбу, спрямовану на визнання міських муралів. Ті чи інші споруди, які використовують для цього виду мистецтва, стають місцем для палких дискусій між представниками протилежних світоглядів. Організатор проекту CityArt і ініціатор створення серії муралів в Києві Гео Лерос каже, що «зафарбування муралів відбувається від людської дурості. Хтось вбачає в муралі небажані підтексти, ось їх і зафарбовують. ... Проблема в неосвіченості, а головне, в небажанні розвиватися» [1].

Але таких проявів неприйняття з боку міської влади наразі стає все менше: офіційні представники Києва, Харкова та інших крупних міст України визнали, що такі малюнки змінюють зовнішній вигляд вулиць на краще. Малювання муралів на стінах будівель почали підтримувати меценати, завдяки чому їх кількість зростає в експоненційній залежності. Художник Дмитро Фатум є автором кількох муралів в столиці, але вважає, що «... мурали не панацея для зовнішнього вигляду міста.

Найчастіше вони недоречні і зливаються з банерами, вивісками, LED-панелями й іншим візуальним шумом» [1]. Слід визнати, що міська влада намагається спонсувати лише вігідні їй проекти – і ось перед вами вже не зруйнована будівля у центрі міста, на реконструкцію якої треба виділити багато коштів, а порівняно дешевий стріт-арт з величезних ромашок, який не несе ніякої художньої цінності.

Іноді через масовість і відсутність хоча б якогось посилення деякі мурали втрачають свою автентичність. Також складно оцінювати художню цінність проплачених політичних стріт-артів, які, наприклад, з'являються на вулицях окупованих територій Донбасу. Професор графічного мистецтва Бірмінгемського університету Ендрю Кулман вважає, що роботи можуть втрачати частину своєї художньої цінності в зв'язку з тим фактом, що вони були створені з офіційного дозволу місцевої влади, але це не означає, що вони не несуть цінності взагалі, і що повинні відділятися від художніх принципів, які лежать в їх основі [2]. Але серед київських художників, які створили Хuj Art Foundation, є люди з більш радикальною точкою зору. 2017–2018 роках вони боролися з хаотичною і безглуздою (на їх думку) муралізацією Києва шляхом псування малюнків непристойними надписами, що також викликало негативний резонанс у суспільстві, який може бути пов'язаний як з проявом вандалізму, так і з протистоянням масовій культурі.

Врешті решт безперечно, що мистецтво стріт-арту є природньо недовговічним, і художник, який обирає стіни будівель у якості полотна, повинен це розуміти. Будь-який мурал зникне через певну кількість часу: раніше, якщо причиною цього стануть незадоволені власники будівель або комунальні служби, чи пізніше, коли дощі, сніг чи неякісні фарби зіграють свою роль у процесі цього знищення. Мистецтвознавка Євгенія Моляр вважає, що саме так і повинно працювати вуличне мистецтво: хтось малює, а хтось потім замальовує. На її думку, якщо художник не хоче, щоб його роботи знищували, краще обрати спеціально відведений експозиційний простір [1].

Суспільна думка швидко змінюється. Раніше вандалами називали тих, хто малюють на стінах, а зараз ЗМІ звинувачує у вандалізмі власника квартири, який встановив кондиціонер, зруйнувавши цілісність малюнку на його будинку. У будь-якому випадку сприйняття стріт-артів як елементів сучасної культури дуже залежить від сприйняття окремою людиною і суспільством цього напряму культури як такого. Лише об'єкти, наповнені змістом і красою стріт-артів, здатні підштовхнути суспільство до успішного вирішення даного протиріччя.

Література

1. Липич О. Війна з муралами: вуличні художники розповіли, чому у містах зафарбовують стенопис // *Кракка.club* (журнал), 2018.
2. Лозинська Р. Стріт-арт. Мистецтво чи вандалізм? // *Артхів* (збірка статей), 2019.

МАТЕРІАЛЬНА ТА ДУХОВНА КУЛЬТУРА ЯК БАГАТОГРАННЕ І ЦІЛІСНЕ ЯВИЩЕ

Семиволос В. А., Коваль С. С.

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. кафедри українознавства
Олешко Н. П.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
(61002, Харків, вул. Ярослава Мудрого, 25, каф. українознавства,
тел.: (057) 707-37-51)

E-mail: semivolos.vadimwww@gmail.com

The article considers material and spiritual cultures as the basic forms of culture. It is emphasized that the concept of "culture" is multifaceted and it was developed over many centuries. Both material and spiritual cultures exist in an inherent relationship with each other, creating a coherent and harmonious system.

Культура охоплює всі сфери буття людини. Протягом усього свого існування люди створювали навколо себе штучне середовище, комфортне для їхнього проживання, створювало свій, характерний для тієї чи іншої місцевості побут і традиції, нові відтворювальні форми господарства, формувало світоглядні уявлення про себе і навколишнє середовище, наукові знання та цінності.

Отже, якщо говорити про поняття «культура», то воно є багатограним. Слово «культура» латинського походження і буквально означало обробку, догляд, поліпшення [2]. З'явившись за часи античності, де воно стосувалось землеробства, поступово трансформувалося в поняття «культура» із новим широким змістом. Багато філософів, істориків, культурологів та інших науковців намагалися і намагаються осягти сутність культури та її місця у житті людства.

На сьогодні існує декілька сотень визначень поняття «культура». Цікавим є те, що єдиного універсального визначення цього поняття немає. Науковці трактують його відповідно до того, з точки зору якої дисципліни це розглядається.

У широкому розумінні в наш час багатьма науковцями культура трактується як процес і наслідок людської діяльності. Таким чином, у сферу культури включаються всі види людської діяльності: матеріальні та духовна діяльність в усіх формах їх прояву [1].

Культура є динамічною, вона здійснює активний вплив на людей і на їхню життєдіяльність. У процесі матеріальної та духовної діяльності люди не лише створюють культуру, але й оволодівають здобутими знаннями. Законом функціонування культури є її засвоєння, збереження і передача наступним поколінням [1]. Таким чином, культура виступає соціальною пам'яттю людства. Вона є сукупністю досягнень людства у виробничій, суспільній та розумовій діяльності.

Оскільки культура охоплює все багатство матеріальних і духовних цінностей, науковці умовно виділили дві її основні форми – матеріальну та духовну.

Матеріальна культура являє собою перетворення природних матеріалів та енергії відповідно до людських потреб, створення штучного середовища проживання та необхідного й достатнього набору технологій для збереження і розвитку цього середовища. Матеріальна культура формує матеріальні запити людей і пропонує засоби їх задоволення.

Якщо говорити коротко, то матеріальна культура – це все те, що створено людиною в результаті діяльності за часи її існування в ході історичного процесу.

До матеріальної культури відносяться породи тварин і сорти рослин, ґрунти і природні речовини (ресурси), які зазнали обробки; знаряддя праці, житло, предмети повсякденного побуту, одяг, пам'ятники і монументи, обладнання для будь-яких видів діяльності, шляхи повідомлення і засоби транспорту, зв'язок і засоби зв'язку тощо.

Духовна культура охоплює продукти духовної діяльності людини, які існують в основному в ідеальному вигляді, тобто те, що стосується ідей, уявлень, понять, почуттів і переживань, вірування та просвіти. Духовна культура стосується сфери свідомості, пізнання, моралі, виховання, освіти, науки, мистецтва, літератури, релігії та міфології, світоглядних, політичних, моральних та інших уявлень людей. Особливістю духовної культури є створення особливого світу цінностей людини, формування і задоволення її інтелектуальних та емоційних потреб.

Звичайно, у реальності матеріальна та духовна культура ніколи не існують окремо одна від одної, вони постійно знаходяться у гармонійному взаємозв'язку, створюючи багатогранне і цілісне явище. Слід зауважити, що, створення матеріальної культури людьми починається з духовної і відбувається за допомоги фізичної культури. Це постійний і динамічний процес.

Поряд із тим, продукти матеріальної культури можна побачити, доторкнутися до них на фізичному рівні, продукти ж духовної культури можна лише усвідомити, відчутти, уявити.

Отже, матеріальна та духовна культура є основними формами культури, що органічно взаємопов'язані між собою, і формують цілісну систему.

Література

1. Зязюн І., Закович М., Семашко В. Культурологія: українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/pages-4272.html>.

2. Культура та культурна політика [Електроний ресурс]. – Режим доступу: [http://kyiv-heritage.com/sites/default/files/ст%20%20Культура%20та%20культурна%20політика%20\(Biki\).pdf](http://kyiv-heritage.com/sites/default/files/ст%20%20Культура%20та%20культурна%20політика%20(Biki).pdf).

МАСОНСЬКИЙ РУХ В УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

Середа О. С.

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В.

Харківський національний університет внутрішніх справ України
(61080, м. Харків, пр-т Льва Ландау, 27, каф. соц.-гум. дисциплін (057)73-98-800)

Email: kafsgd.6f@gmail.com

Одне з найтаємничих угруповувань з досить давньою історією – масонство, яке, як вважають, почало діяти у вигляді лож ще з XVII ст. в Англії. Ложею називали приміщення де масони проводили свої збори та свою діяльність. Датою заснування визначають 1717 рік, коли чотири основні ложі Лондону об'єдналися у першу в світі Велику ложу. Де згодом була створена конституція масонства – збірник принципів, законів і правил якими керувалася вся організація.

Масонство визначається як релігійно етичний рух, метою якого є побудування так званого духовного храму. «Масон» або «франкмасон» – означає «вільний каменярь» або «муляр», тому в символіці масонів дуже часто використовують будівельні інструменти. Загальнопринятим символом руху є трикутник, у середині якого знаходиться відкрите око, його ще називають «Всевидяче око» або «Промениста дельта». Трикутник символізує «Трійцю», тобто три образи, іпостасі Бога, відповідно це Отець, Син і Святий Дух. Відкрите око ж символізує Всевидячий погляд Бога.

Головну ідею масонства можна охарактеризувати однією фразою: «Увесь світ – це одна велика республіка, де всі народи – одна сім'я». Тобто, розуміється, що ми всі люди, не треба війн, потрібно об'єднатися і розвиватися, допомагаючи один одному, робити свій внесок у суспільство. Основне гасло масонів – «Свобода», «Рівність», «Братерство». Кожна людина повинна мати рівні права, свободу і мати гарні стосунки з іншими.

В Україну масонство проникає наприкінці XVIII сторіччя. Основні шляхи проникнення проходили через Польщу, Росію та безпосередньо із західноєвропейських держав. У зв'язку з чим Галичина та Правобережжя перебували під впливом польських масонів, а Лівобережжя та Слобожанщина – російських.

Засновником масонства на українських землях в складі Російської імперії вважається Джеймс Френсіс Едвард Кейт. У 1739–1741 роках Д. Кейт стає Великим Провінційним Майстром масонерії Російської імперії. Перебуваючи у Глухові у 1740–1741 роках він посвідчував до масонства представників української аристократії. У середині XVIII ст. до масонства масово посвячуються студенти-українці, що навчаються в університетах Західної Європи. Приблизно в цей же час в Берліні до ложі «Три глобуси» входить майбутній гетьман Кирило Розумовський.

Перша масонська ложа в Україні виника 1742 року на Тернопільщині у містечку Вишнівець. Першою ж ложею на Галиччині стала Львівська ложа «Трьох богинь» заснована у 1747 році, яка підкорювалася Варшавській ложі. Ймовірно, що про цю таємну організацію ніхто ніколи не дізнався, якби не раптова смерть одого з її членів, а саме хранителя печатки ложі Лероя. Через цей випадок ложа «Трьох богинь» проіснувала недовго і була змушена самоліквідуватися, так як протоколи засідань потрапили до римсько-католицької церкви.

У другій половині XVIII ст. найбільшим осередком масонства став Київ. 1784 р. в ньому запрацювала ложа «Безсмертя». Хоча в її створенні важливу роль

відіграли російські офіцери, вона не мала зв'язків з російським масонством і була підпорядкована Великому Сходу Польському. Великий Схід це назва Великої ложі у деяких країнах. Згодом у Києві з'явилася ложа «Трьох колон», яка також мала своїм керівним центром Великий Схід Польський.

Наприкінці XVIII – початку XIX ст. масонський рух вже поширився в таких містах як: Харків, Кременчук, Житомир, Чернігів, Полтава, Одеса та на декілька інших міст. Найвідомішими ложами цього часу були: «Понт Евкінський». м. Одеса; «Любов до істини». м. Полтава; «Розвіяний морок» м. Житомир; «Вмираючий сфінкс» м. Харків.

Подальшому розвитку масонства на Українських землях що входили до складу в Російській імперії, завадив указ російського царя, за яким заборонялася вся діяльність масонів. Проте масони продовжували існувати, але вже більш таємно.

Цікаво знати, що до організації масонів входило досить багато відомих українських діячів і письменників. Іван Котляревський, Іван Франко, Григорій Сковорода, Симон Петлюра, Михайло Грушевський, Павло Скоропадський – усі вони були масонами. Також, існують непідтверджені дані щодо причетності до масонів Тараса Шевченка.

Сучасне масонство в Україні. Відродилося масонство в Україні 1989 р. Перші ложі запрацювали в Києві, Одесі, Харкові, Львові та Івано-Франківську. 2005 п'ять «майстерень» (інша назва ложі) утворили регулярне масонське об'єднання: Велика ложа України, що її урочисто відкрили 24 вересня, Велика національна ложа Франції та Велика ложа Австрії. Велика ложа України підтвердила вірність масонському канону цуратися політики й поважати закон. Діє вона і сьогодні.

Станом на 2020 рік в Україні було зафіксовано тринадцять діючих лож: «Три колони», «Безсмертя», «Григорій Сковорода», «Equilibrium», що діють в Києві; «Каменярь», «Світло» в Львові; «Золота Акація», «Ланжерон», «Понт Євксинський» в Одесі; «Імхотеп до Полум'яної Зорі» в Івано-Франківську; «Юрій Котермак» у Дрогобичі; «Паломники до країни Сходу» в Запоріжжі та «Гармонія та Порядок» у Харкові.

Література

1. Крижановська О. О. Таємні організації: масонський рух в Україні. К., 2009. 200 с.
2. Крижановська О. О. Таємні організації в громадсько-політичному житті України (масонський рух у XVIII – початку XX ст.). К., 1998. 134 с.
3. Ходоровський М. Масонство і Україна: за матеріалами діяльності вільних мулярів XVIII ст.: історико-архівні нариси. К., 2004. 137 с.

ПОЛІТИЧНІ ПОГЛЯДИ І. ФРАНКА

Уваренко В. А.

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В.
Харківський національний університет внутрішніх справ України
(61080, м. Харків, пр-т Льва Ландау, 27, каф. соц.-гум. дисциплін
+38(057)73-98-800)

Email: kafsgd.6f@gmail.com

This work is devoted to the relevance of scientific research, which is that today is not developed a holistic system of views on the transformation of political consciousness Ivan Franko, not fully formulated the conceptual principles and issues of his journalism, as well as the political views of Ivan Franko, which evolved from socialism and fascination with Marxism to the positions of national democracy and criticism of Marxism. And in more detail – below.

Іван Якович Франко – видатний український поет, прозаїк, драматург, літературний критик, публіцист, перекладач, науковець, громадський і політичний діяч. Доктор філософії (1893), дійсний член Наукового товариства імені Шевченка (1899). Член Всеукраїнського Товариства «Просвіта».

Погляди І. Франка на державу були близькими до марксистських. Виникнення держави він пов'язував з виникненням приватної власності та суспільних класів. Найважливішою ознакою держави вважав відокремлений від суспільства управлінський апарат, що виступає як чинник насильства стосовно суспільства. Всі експлуаторські держави були і є відчуженою від народу політичною силою, яка протистоїть народові й панує над ним. Характерними її рисами є наявність міцної армії як опори існуючого політичного ладу, бюрократичного апарату, посилення виконавчої влади і зниження ролі представницьких органів. Конституційність, парламентаризм не ліквідують соціальної нерівності, бо парламент насправді представляє інтереси заможних верств суспільства, а буржуазне право захищає ці інтереси і робить трудящих фактично безправними [1].

Саме ці погляди І. Франка на державу визначили і його негативне ставлення до марксистської ідеї держави диктатури пролетаріату. Така держава також матиме чиновницько-адміністративний апарат, який стоятиме над народом, і соціальна нерівність не буде подолана. У зв'язку з цим соціалістичне суспільство І. Франко уявляв як співдружність людей праці, засновану на господарській рівності, повній громадянській і політичній свободі, несумісній з державою. Політична свобода полягає у відсутності політичного тиску та управління зверху, держави як органу примусу. Народ управляє сам собою, працює сам на себе, сам здобуває освіту й захищається. У майбутньому суспільстві утвердиться справжнє народовладдя. Головними осередками влади народу будуть громади, що виконуватимуть усі функції управління суспільством. І. Франко віддавав перевагу безпосередній демократії, хоча не заперечував необхідності і представницької демократії. Органи представницької демократії утворюються на рівні вільного союзу громад,

представники яких формують єдиний представницький орган для вирішення важливих питань – зовнішньої торгівлі, суду, оборони та ін.

Також нам відомо, що щодо шляхів і засобів переходу до соціалізму І. Франко висловлював різні думки. Наприклад в одних працях він обстоював правомірність застосування трудящими радикальних засобів для звільнення від експлуатації і здобуття свободи, а в інших – схилявся до мирних форм політичної боротьби. Рушійною силою цієї боротьби визнавалися не тільки пролетаріат, а й інші категорії трудівників.

Велику увагу І. Франко приділяв національному питанню. Він закликав інтелігенцію сприяти формуванню української нації, здатної до самостійного культурного й політичного життя і спроможної активно засвоювати загальнолюдські культурні здобутки. І. Франко виступав за політичну незалежність націй, обстоював ідею федерації політично рівноправних народів з демократичною, республіканською формою правління, заснованою на громаді як первинному самоврядному територіальному об'єднанні. На його думку, вільний розвиток народів без будь-якого верховенства однієї нації над іншою здатні забезпечити соціалізм і федерація. На федеративних засадах мають будуватися відносини між народами як у межах окремих країн, так і у всесвітньому масштабі. Відстоюючи федералізм, І. Франко водночас виступав як проти космополітизму М. Драгоманова, так і проти інтернаціоналізму марксизму. У працях останніх років він різко критикував тих діячів, для яких загальноєвропейські ідеали соціальної рівності заслонили ідеал національної самостійності, та тих, хто за гаслами інтернаціоналізму приховує нелюбов до власного народу [2].

Узагальнюючи погляди Івана Франка на національне питання, беручи до уваги еволюційний розвиток світогляду від соціалістичних до національних ідеалів, ми припускаємо, що Франків суспільно-політичний ідеал – це політично, економічно, культурно незалежний розвиток нації, який базується на свідомій політичній волі та духовній мобілізації народу. Світогляд Івана Франка можна означити як реальний етично-християнський націоналізм.

Література

1. Щербак Л. Франко Іван Якович / Тернопільський енциклопедичний словник : у 4 т. / редкол.: Г. Яворський та ін. Тернопіль : Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2008. С. 528.

2. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Навчальний посібник. К. : Либідь, 2005. 576 с.

ВНЕСОК ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА У РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Ходєєв Н. П.

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В.
Харківський національний університет внутрішніх справ України
(61080, м. Харків, пр-т Льва Ландау, 27, каф. соц.-гум. дисциплін
+38(057)73-98-800)
Email: kafsgd.6f@gmail.com

Олександр Петрович Довженко – український та радянський письменник, кінорежисер, кінодраматург, художник, класик світового кінематографу. Був одним із засновників національного кінематографу. Його стрічки були популярні не тільки в Радянському Союзі, а й у цілому світі. Є свідчення, що сам Чарлі Чаплін цінував творчість українського режисера і в одних із своїх промов сказав, що «слов'янство поки що дало світові кінематографії одного творця – мислителя та поета, Олександра Довженка». Фільми «Звенигора», «Арсенал», «Земля» в 30-х рр., досягли великого успіху в таких країнах: Англії, Голландії, Бельгії, Франції, Південній Америці, Канаді, США, Греції, Туреччині.

Фільм «Земля» на кінофестивалі в Брюсселі у 1958 р., був названий серед 12 найкращих фільмів «усіх часів і народів». Він і зараз не втратив своєї мистецької досконалості та естетичної сили, хоча був знятий майже століття тому.

Взагалі, Олександр Петрович починав творчу кар'єру як митець, причому – як художник-карикатурист. Коли він був за кордоном, то надсилав свої малюнки в гумористично-сатиричний журнал українських комуністів у США «Молот». У Харкові з 1923 до 1926 року малював багато карикатур на політичну тематику для місцевої преси. Але тільки після смерті режисера спливали більшість карикатур. Також на його рахунок є багато шаржів на своїх сучасників

Довженко родом з України, з хутора В'юнище, нині у межах Сосниці Чернігівської області. Предки Олександра Довженка були чумаками, що переселилися сюди з Полтавщини ще у XVIII столітті. Сім'я, в якій народився письменник, – яскравий приклад тяжкого становища українського села кінця XIX – початку XX століття. З 14 братів і сестер Довженка вижили тільки він і сестра Поліна. При тому, що сім'я кінорежисера була не найбіднішою. Просто життя в селі було надзвичайно важким.

На честь видатного кінодраматурга після його смерті 23 січня 1960 року у Сосниці відкрили літературно-меморіальний музей О. П. Довженка. На території музею розташована меморіальна садиба, де пройшло дитинство Олександра Петровича Довженка та літературна експозиція. У садибі-музеї все, починаючи з двору, закінчуючи внутрішнім інтер'єром, відновлено в такому вигляді, як описано в автобіографічній повісті «Зачарована Десна».

Погляди на життя О. Довженка виникли на пізнанні та розумінні життя, національних традицій, філософії й історії, етики й естетики. Художні витвори мистецтва Олександра є вагомою частиною української національної культури ХХ ст. Не тільки завдяки актуальній проблематиці, а й за заглибленням у соціальні, морально-етичні, психологічні сфери буття народу.

Кінорежисер у своїх творах приділяє велику увагу формуванню національної свідомості українців, почуття національної гідності й морального обов'язку перед народом, зберігаючи українські звичаї, обряди та релігійні традиції. Дії героїв спрямовані на подолання перешкод на шляху до свободи, утвердження себе як націотворчої сили. Сценарист звинувачував радянський тоталітаризм, утвердив думку про цінність особистості, людського життя, свободи і моралі, добра і блага як засади національного життя, піднісши її до ідеї історичної цінності нації, вільного вибору нею власної життєвої долі.

Олександр Довженко був надзвичайно талановитою та різнобічною людиною, яскравим періодом в історії України. Він мав серце одвічного патріота своєї Батьківщині. Напередодні смерті він хотів відати усе, щоб переїхати в Україну на рідну Чернігівщину. Справив великий вплив на розвиток світового мистецтва кіно. Його здобутки у різних напрямках кіномистецтва, лягли в основу різних кіно шкіл і кіно періодів.

Література

1. Госейко Л. Історія українського кінематографа. 1896–1995 / Л. Госейко. – К. : КІНО-КОЛО, 2005. 464 с.
2. Довженко О. Сторінки Щоденника: (1941–1956) / О. Довженко. – К.: Вид-во гуманітарної літератури, 2004. – 384 с.
3. Пасісниченко Г. Міфопоетичне мислення і художня творчість Олександра Довженка // Українська мова і література в школі. – 2007. – №4. – С. 53–56.
4. Піскова Е. М. «Енциклопедія історії України» : у 10 т. / редкол. : В. А. Смолій (голова) та ін. – К. : Наук. думка, 2012. – Т. 9 : 712–944 с.
5. Тимків Н. Підтекст як авторська позиція через сторінки кіноповісті «Україна в огні» О. Довженка / Н. Тимків // Українська мова і література в школі. 2004. – №6. – С.47–51.
6. Висловлювання відомих людей про творчість Олександра Довженка / <https://ukrclassic.com.ua/katalog/d/dovzhenko-oleksandr/3435-vislovlyuvannya-vidomikh-lyudej-pro-tvorchist-oleksandra-dovzhenka/> Бібліотека української літератури

ВАСИЛЬ ВИШИВАНИЙ – ВІЙСЬКОВИЙ, ПОЛІТИК, ПОЕТ

Чернуха Л. В.

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В.
Харківський національний університет внутрішніх справ України
61080, м. Харків, пр-т Льва Ландау, 27, каф. соц.-гум. дисциплін
+38(057)73-98-800

Email: kafsgd.6f@gmail.com

10 лютого 1895 року народився Вільгельм Габсбург (Василь Вишиваний), нащадок королівської династії Габсбургів, ерцгерцог. Його вважали претендентом на гетьманську булаву, політик, дипломат, поет, полковник Легіону Українських Січових Стрільців та Армії УНР. Вільгельм Габсбург поповнив собою довгий список знищених радянською владою українських патріотів, починаючи від загибелі Євгена Коновальця – до вбивства Степана Бандери. Драматично завершився життєвий шлях Василя Вишиваного – заради України він пішов з батьківської домівки, розірвав зв'язки з родиною, аристократичними колами Європи, віддав свої молоді роки, високе становище, титули, кошти і, зрештою, своє життя.

З 12 років Вільгельм Габсбург жив у місті Живець у Західній Галичині. «Там я перший раз почув про Українців...» – писав у мемуарах Василь Вишиваний. У лютому 1915 року закінчив академію, отримав звання лейтенанта австрійської армії і був відправлений до 13 полку уланів. Ця військова частина формувалася переважно із українців Золочівського повіту (нинішньої Львівської області). У складі полку відбулося подальше ознайомлення Вільгельма з українцями, до яких він ставився з особливою прихильністю. Під його командуванням та з його ініціативи сотня повністю українізувалася, з її складу були вилучені угорці та поляки, місце яких заступили винятково українці. Всі вояки мали синьо-жовті відзнаки на уніформі. У війську Вільгельм не тільки досконало опанував українську мову, але почав вважати себе українцем, а також постійно заохочував своїх підлеглих до активного національного самовизначення. Один із його солдат подарував йому вишиту сорочку, яку він почав відкрито носити, як в полку так і поза ним. За те, а також за його патріотизм та палку любов до України, його почали називати Василем Вишиваним. «Моя сотня, зложена тільки з українців, мала національну українську свідомість, але боялася виявляти її, бо тоді кожного українця уважали політичне підозрілим... За це я лаяв страшенно і казав їм, що коли я признаюся до українського народу, то і вони можуть це сміло робити. Військова і моральна вартість моєї сотні представлялася дуже добре. Я взагалі уважаю українців найкращими жовнірами. Тільки вони трохи подібні до овець: як мають провід, котрому вірять, то підуть в огонь і в воду, та й виконають навіть неможливе до виконання...». Разом із своїми бойовими побратимами-українцями приймає участь в боях за звільнення Галичини від російської окупації. За проявлену мужність та військову звитягу на полях боїв, був нагороджений декількома орденами Австро-Угорщини. Після більшовицького

перевороту 1917 року в Росії, Ленін вирішив укласти Мирний договір з Центральними державами. Вільгельм Габсбург брав активну участь у переговорах у Брест-Литовському, які передували укладанню Мирного договору. Завдяки його зусиллям, в якості дипломата, Австро-Угорщина стала одною із перших держав у світі, яка визнала Незалежність УНР.

Одним із проявів української політичної активності в Австро-Угорщині було формування в 1914 році Легіону Українських Січових Стрільців. На весні 1918 року Вільгельма Габсбурга було призначено командиром австрійської «Групи Архієпископа Вільгельма», до якої входив і курінь УСС. За Берестейським мирним договором австро-угорські війська були передислоковані в Україну, серед них і загони Січових Стрільців. 1 квітня 1918 року Вільгельм Габсбург перейняв командування загонами УСС біля Херсону та став проводити політику підтримки українських сил. Після повалення гетьманату Скоропадського в грудні 1918 року Вільгельм Габсбург-Вишиваний почав співпрацювати з урядом Директорії. Він отримав звання полковника УНР і у вересні 1919 був призначений головою відділу закордонних зв'язків Головного управління Генерального Штабу УНР. Переїхавши до Кам'янця-Подільського, Вишиваний використовуючи своє знання іноземних мов, налагодив для цієї цілі контакти з військовими місіями держав Західної Європи та розпочав формування військових шкіл для армії УНР. Але, після того, як він дізнався про укладену Петлюрою в квітні 1920 року Варшавську угоду з Польщею, за якою визнавалась приналежність західноукраїнських земель, і зокрема Галичини, до Польщі, в знак протесту подав у відставку і виїхав до Чехословаччини. У березні 1921 року, після перенесеного ним тифу, він, нарешті, прибув до Відня, де написав антипольську статтю з гострою критикою укладеної Петлюрою Варшавської угоди, назвав її «неприродною». Опинившись в еміграції, Вільгельм Габсбург приймав активну участь у житті української діаспори.

До кінця життя Василь Вишиваний вважатиме себе українцем. Після поразки Української революції він житиме у Відні. Там його 1947-го заарештує радянська секретна служба СМЕРШ. Згодом Вільгельма Габсбурга перевели до Лук'янівської в'язниці Києва. Йому інкримінували шпигунську діяльність із західними державами, союзниками СРСР по антигітлерівській коаліції, та звинувачували в зв'язках з ОУН.

Допитували його російською, він відповідав українською. Вирок – 25 років таборів. 18 серпня 1948-го Вільгельм Габсбург помер у в'язничній лікарні.

УКРАЇНСЬКІ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ ВІДНОСИНИ У РІЗНІ ІСТОРИЧНІ ПЕРІОДИ

Шмалій А. М.

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Заборовський В. В.
Харківський національний університет внутрішніх справ України
(61080, м. Харків, пр-т Льва Ландау, 27, каф. соц.-гум. дисциплін,
+38(057)73-98-800)
Email: kafsgd.6f@gmail.com

This work is devoted to Ukraine's foreign policy relations in different historical periods. The evolution of our country's foreign policy is analyzed, how the rulers of those times changed their views on foreign policy and what we have come to now.

Зовнішня політика – це стратегічний підхід української держави до відносин з іншими державами, співпраці з різними міжнародними організаціями, просування своїх національних інтересів та захисту прав своїх громадян. Наскільки нам відомо, стратегічна мета зовнішньої політики у наш час: Європейська та Євроатлантична інтеграція, а також формування відносин стратегічного партнерства з ЄС, США, активна діяльність в ООН та інших міжнародних організаціях та ін. Але якими були зовнішньополітичні відносини в минулі часи, та чи були вони взагалі? Не можна не згадати видатного правителя Ярослава Мудрого. Він налагодив стосунки із багатьма відомими правителями Європи. Протягом свого правління Ярославові багато разів доводилося вести війни захищаючи Київ. Ярослав заслуговує ім'я мудрого правителя. Незважаючи на те, що він не здобув зброєю нових земель, він, проте, повернув втрачене. Він не завжди перемагав, але завжди демонстрував свою відвагу [1].

Також у приклад можна навести часи правління Б. Хмельницького головним завданням зовнішньої політики якого було якнайшвидше завершення війни з Річчю Посполитою та об'єднання українських земель. Щоб досягти такого результату, українська дипломатія використовувала суперечності між іншими країнами. Богдан Хмельницький вів переговори з Московією, а також з Туреччиною про прийняття Україною їхньої підтримки [1].

Звернемося до часів правління на Правобережжі України П. Тетері. Його зовнішньополітичні погляди були обмеженими, здебільшого прагнучи невдалим спробами повернути втрачене Лівобережжя. Для цього Тетеря спробував переманити на свою сторону гетьмана з лівобережжя Я. Сомка. Також Тетеря взяв участь у поході на Лівобережжя, на допомогу їм та полякам прийшло татарське військо, але це не допомогло Тетері досягти бажаного результату. На початку кампанія зазнавала швидкого розвитку, бо здобувалися нові території. Однак успіх був не довготривалим і цей підхід до справи не дав можливості надовго закріпити здобутки. Під час цієї війни козаки лівобережжя та правобережжя намагалися порозумітися, але безрезультатно [2]. Те, що робив гетьман лівобережжя Брюховецький також мали на меті завоювати землі

протилегного боку ріки. Крім цього, за часи свого правління цей гетьман уклав дві домовленості з Москвою – Батуринські та Московські статті. Політика І. Брюховецького викликала опозицію в населення Лівобережжя, і для зміцнення своєї влади він вирішив заручитися на московську підтримку. Доки на Лівобережжі І. Брюховецький намагався коштом державної незалежності зміцнити свою владу, на Правобережжі панував хаос.

Коли Дорошенко став гетьманом то він послідовно проводив політику на об'єднання під своєю владою всієї України. Спочатку він визнавав залежність від Польщі, що дозволило йому набрати сили і розправитися з іншим претендентом на гетьманство. 1666 р. він порвав усі відносини з Польщею, та пішов на зближення з турецьким султаном, який запропонував йому прийняти турецький протекторат в обмін на надання військової допомоги. 1667 р, він уклав Андрусівський мир та запропонував російському урядові свою допомогу у визволенні всієї України. Як плату за це він вимагав від царя гарантування Україні автономного статусу і визнання П. Дорошенка загальноукраїнським гетьманом. Після відмови Росії він вів боротьбу за визволення Правобережжя від поляків за допомогою татар. Однак, їхні грабежі відштовхнули від П. Дорошенка населення. Уклавши союз з лівобережним гетьманом [3].

1991 р. Україна стала незалежною. Саме тому перед нею відкрилися нові можливості у формуванні та здійсненні своїх зовнішньополітичних планів. При цьому слід зауважити, що до здобуття незалежності Україна практично не здійснювала зовнішню політику, хоча і мала Міністерство закордонних справ. Тому досить складно було виробити власну стратегію на міжнародній арені, визначити національні інтереси, та розробити геополітичні пріоритети. У наш час згідно зі своїм геополітичним становищем та історичним досвідом, Україна може і повинна стати впливовою світовою державою, здатною виконувати значну роль у забезпеченні політико-економічної стабільності в Європі.

Література

1. Апанович О. М. Гетьмани України і кошові отамани Запорізької Січі. / О. М. Апанович. – К., 1993. – 288 с.
2. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. / В. Голобуцький. – К.: Вища школа, 1994. – 539 с.
3. Внутрішня і зовнішня політика Петра Дорошенка весною 1671 року / В. Степанков // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 2011. – Вип. 20. – С. 631. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uks_2011_20_44

УКРАЇНСЬКА ПИСАНКА ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ

Шпеньович А. В, Шпеньович В. В

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. кафедри українознавства
Олешко Н. П

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
(61002, Харків, вул. Ярослава Мудрого, 25, каф. українознавства,
тел.:(057) 707-37-51)

E- mail : morgun05bella@gmail.com, morgunvika7@gmail.com

In this article we will tell about the Ukrainian folklore song and pysanka. Their significance for man and society. Use beliefs and magical properties for your own benefit. For your protection and good luck for happiness and prosperity. What do some paintings and patterns on Easter eggs mean? and what was included in the lyrics of the Ukrainian people.

Однією із перлин народної творчості українців є виготовлення писанок. Розпис яєць притаманний різним країнам, але український народ перетворив його у справжнє мистецтво, передаючи від покоління до покоління традиційну символіку, певний національний код, зашифрований у символах-орнаментах. Цей найдавніший вид народної творчості є досить актуальним на сучасному етапі становлення української держави і стає все більш популярним.

Майже кожна українська родина на Великдень прикрашає свій стіл писанками, крашанками, транслюючи, таким чином, початок нового життя та відродження.

Традиція розпису яєць, або їх фарбування зародилася на наших землях ще у дохристиянські часи. Для багатьох народів у давнину яйце означало життя, початок чогось нового, було символом відродження та продовження роду. Для хліборобів, що населяли в давнину українські території, прихід весни вважався великим святом воскресіння природи. Воно супроводжувалося прославленням життєдайної сили сонця як першооснови життя та шануванням яйця – символу початку життя на Землі [1]. Яйця розписували символічними знаками. Таким чином, розписані яйця вважалися оберегами, що відганяли злих духів, оберігали від хвороб та нещастя.

Існує декілька видів фарбованих яєць [2]:

- крашанки – це яйця, пофарбовані в один колір;
- крапанки – коли на зафарбоване тло наносять цяточки;
- шкрябанки, або скробанки – на них візерунки видряпуються голкою на фарбованій поверхні;
- мальованки – варені яйця, розмальовані пензлем;
- писанки – яйця, розписані воском.

Писанка – це яйце, розписане певним орнаментом. Кожен візерунок на яйцях особливий. Він має релігійне або магічне значення. Магічна писанка – це

вірування людей в те, що розмальовані яйця притягують вдачу, благополуччя, достаток та захищають свого власника від бід, ритуальні – зв'язок відновлення природної краси і природних сил [1].

Важливо наголосити на різниці між писанкою та крашанкою. Окрім зовнішнього вигляду є й сакральна різниця. Крашанки завжди печені або варені, призначалися для обв'язкового розговіння, тобто, були символічною «жертвою». Писанки ніколи не варили і не пекли, щоб вони зберігали свою животворну силу. Внутрішнє значення писанок підкреслювали намальовані на них символи життєдайної сили сонця. Таким чином, приносити в жертву писанку не можливо, оскільки, це б означало принести в жертву саму життєдайну силу природи [3].

На українських землях весь процес виготовлення писанки вважався певним обрядом, наділявся культовим значенням. Всім елементам, що використовувалися при виготовленні писанки, надавалося значення святості. Писанки писали лише на сирих яйцях за допомоги спеціальних писачків та воску з використанням переважно жовтої, синьої та червоної фарб, також чорної та зеленої [1]. Для писанок використовували й використовують не лише курячі, а й качині, гусячі яйця.

Основними стародавніми символами писанок є: свастичні (сварги) – ламаний хрест, гачковий хрест; триквер – три гачки, що виходять із одного центру під кутом 120 градусів («павучки»); розета (зірка, ружа) у більшості восьмикутна, рідко – шестикутна [3]. Також, вживалися і вживаються трикутники, спіралі, кола, сорококлинці, сорок гілок [1] тощо. Взагалі, для виготовлення писанок використовується понад 100 різних символів. До речі, багато символів, що зображують на писанках, прийшли до нас ще з часів Трипільської цивілізації, зокрема – спіралі, хрест, безкінечник, коло, хрест у колі, ромб, баранці тощо.

Отже, писанки – один із давніх видів української народної творчості. Процес виготовлення писанок в українській традиції мав сакральне значення і входив до звичаєво-обрядової сфери, що не втратив свого значення і сьогодні.

Література

1. Наконечна тетяна. Писанка – символ українського народу [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://prashhur.com/ru/pisanka-simvol-narodu/>.
2. Писанкарство – цікаві факти: види писанок та орнаменти [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://lihtaryk.com.ua/pisankarstvo-czikavi-fakti-vidi-pisanok-ta-ornamenti/>.
3. Щербаківський В. Основні елементи орнаменталії українських писанок та їхнє походження [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/10813/file.pdf>.

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК

А		О	
Андрущенко Н. М.	24	Овсянніков В. В.	32
Анісімова Д. М.	11	Охрименко А. Д.	54
Артеменко Р. І.	26		
Б		П	
Бадєєва Л. І.	28	Павлов М. В.	56
Бухарова Л. Д.	30	Пічієнко М. Г.	58
В		С	
Вознюк О. І.	32	Савенко С. О.	15
		Сеннуні М. М.	48
Г		Скиданенко Я. С.	17
Глагольєва В. Є.	34	Семиволос В. А.	60
Горська Д. М.	36	Середа О. С.	62
Гребенюк А. А.	38		
Д		Т	
Долженко Є. О.	40	Третьяк А. В.	19
Ї		У	
Їжаченко Н. В.	42	Уваренко В. А.	64
К		Х	
Кальченко Ю. Р.	44	Ходєєв Н. П.	66
Каракуця В. С.	46		
Коба Ю. Ю.	28	Ч	
Косенко А. С.	13	Чубаров Є. Е.	21
Коваль С. С.	60	Чернуха Л. В.	68
Кузнецова Н. В.	48		
М		Ш	
Малахова А. А.	50	Шмалій А. М.	70
Мякшин А. С.	52	Шпеньович А. В.	72
		Шпеньович В. В.	72

ЗМІСТ

Програма конференції.....	4
Секція 1 УКРАЇНСЬКА МОВА ВІД ДАВНИНИ ДО СУЧАСНОСТІ.....	10
Секція 2 ІСТОРИЧНІ, РЕГІОНАЛЬНІ, ГЕОПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ КУЛЬТУРИ.....	23
Алфавітний покажчик.....	74

Відповідальна випусковий В. Л. Циганенко

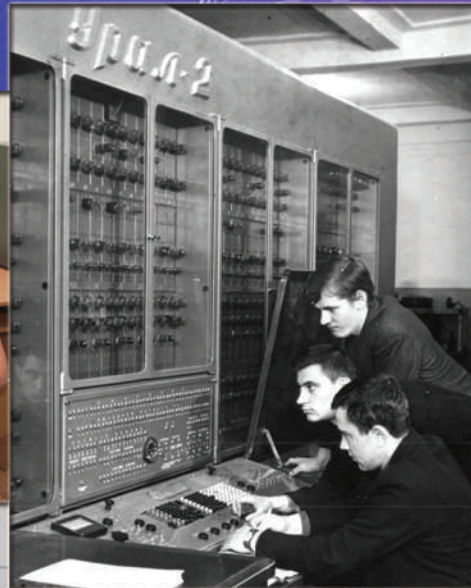
Комп'ютерна верстка Н. О. Ластовець

Матеріали збірника публікуються в авторському варіанті
без редагування

Підп. до друку 09.04.2021 Формат 60x84 1/16. Спосіб друку – ризографія
Умов. друк. арк. 4,65 Тираж 46 прим. Ціна договірна
Зам. №

ХНУРЕ. Україна. 61166, арків, просп Науки, 14

Надруковано в редакційно-видавничому відділі ХНУРЕ
61166, Харків, просп. Науки, 14

NURE